

AJUNTAMENT DE VALÈNCIA

SERVICI DE BENESTAR SOCIAL I INTEGRACIÓ

Estudi del barri de La Punta

Novembre, 2021

**ÀREA BENESTAR SOCIAL I INTEGRACIÓ / REGIDORIA DE SERVICIS SOCIALS / SERVICI DE
BENESTAR SOCIAL I INTEGRACIÓ**

Carrer Amadeu de Saboia 11. Pati A. CP 46010

splanin@valencia.es

ÍNDEX

1.Introducció	2
2.Entorn geogràfic del barri de La Punta	2
3.Aproximació als antecedents històrics del barri	6
4.El barri de La Punta a l'actualitat	14
5.Dades Sociodemogràfiques	20
6.Renda i vulnerabilitat	30
7.Recursos	35
8.Centre Municipal de Serveis Socials	35
8.1 Memòries del Centre Municipal de Serveis Socials de Quatre Carreres.....	35
8.2 Entrevista al Centre Municipal de Serveis Socials de Quatre Carreres.....	41
8.3 Entrevista al Centre Municipal de Serveis Socials de Natzaret.....	42
9.Altres aportacions	43
9.1 Entrevista a l'alcalde pedani de La Punta	49
9.2 Entrevista a l'Associació de Veïns La Unió.....	52
9.3 Entrevista a l'Associació de Veïns Font d'En Corts	53
9.4 Entrevista a l'Associació El Arca.....	55
9.5 Referències de La Punta en premsa.....	59
10. Conclusions	60
11. Bibliografia	62
Informes i estudis	62
Webgrafia.....	63
Documentals.....	64
Fonts primàries.....	64

1. Introducció

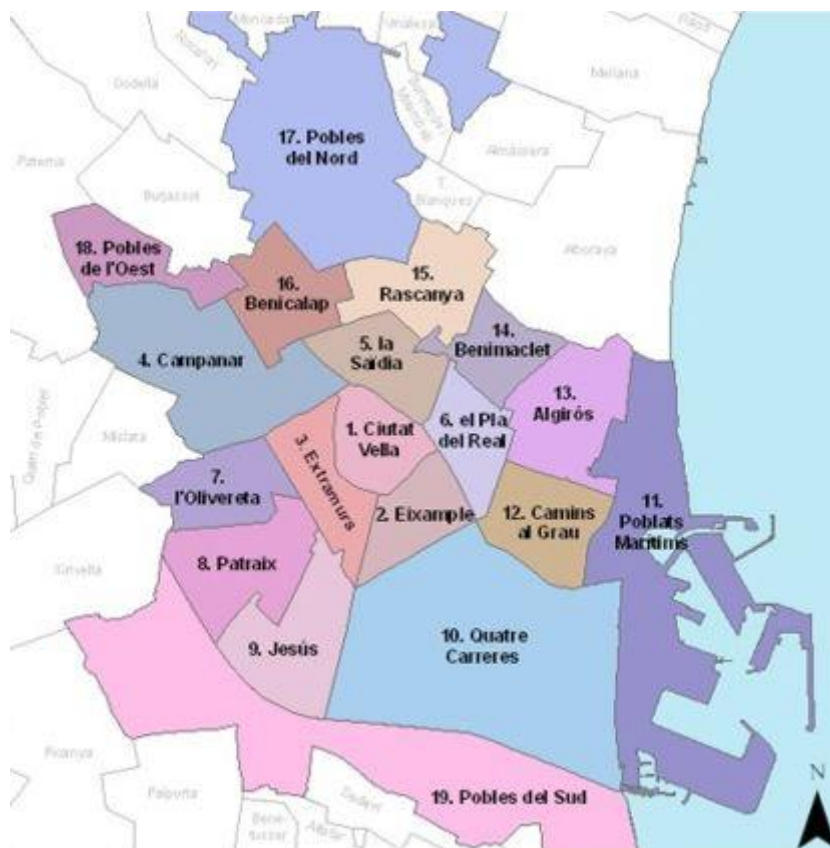
Aquest és un estudi sociològic sobre La Punta, pedania de la ciutat de València que forma part del districte de Quatre Carreres. El propòsit d'aquest informe és el de conèixer en profunditat la realitat social actual d'aquest poble. Per a tal fita, al llarg del text s'ofereixen dades, tant quantitatives com qualitatives, que ens mostren les característiques, evolució i composició del barri, així com les necessitats, demandes i problemàtiques vigents en l'actualitat.

En primer lloc, s'ubicarà geogràficament La Punta per a després exposar una contextualització sociohistòrica que va des dels orígens del barri fins a l'actualitat, ressenyant els esdeveniments històrics més importants. A continuació, s'ofereix l'anàlisi sociodemogràfica i socioeconòmica de la pedania. Aquestes dades van, a més, acompanyades d'un llistat amb els recursos socials, educatius, sanitaris, esportius i de transports amb els que compta aquesta zona concreta de la ciutat de València. Posteriorment, s'exposaran les dades quantitatives relatives als Centres Municipals de Serveis Socials (CMSS) que es completaran mitjançant una entrevista a les directores dels centres que, en aquets cas són dos: el CMSS de Quatre Carreres i el CMSS de Natzaret. També s'han realitzat entrevistes a altres agents importants del barri com és el cas de l'alcalde pedani, l'Associació de Veïns La Unió, l'Associació de Veïns Font d'En Corts i l'Associació El Arca. A aquestes aportacions, es suma un recopilatori amb les principals notícies publicades en premsa relacionades amb La Punta. Finalment per acabar, s'exposen els principals resultats que s'extrauen d'aquest estudi.

2. Entorn geogràfic del barri de La Punta

El barri de La Punta pertany al districte número 10 de la ciutat de València, Quatre Carreres. Com s'observa al Plànol 1, aquest districte situat al sud-est de la ciutat, llinda amb Camins al Grau (12) pel nord-est; amb l'Eixample (2) pel nord-oest; a l'est amb Poblats Marítims (11); a l'oest amb Jesús (9) i, al sud, amb Pobles del Sud (19).

Plànol 1. València dividida en districtes.

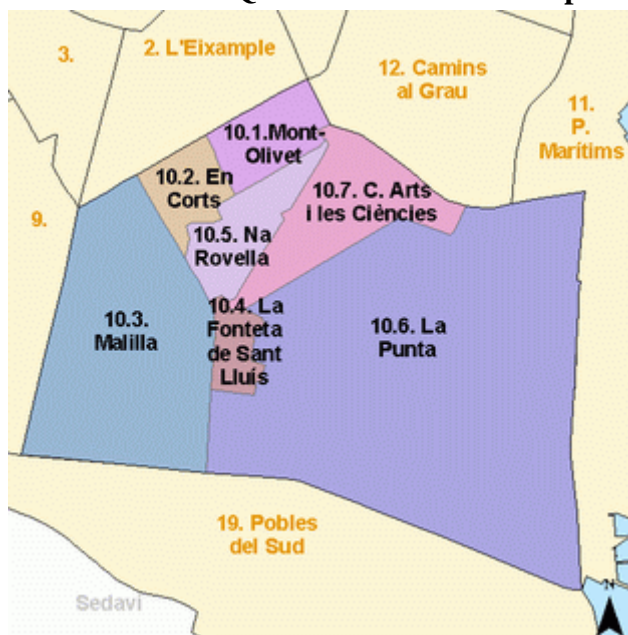
Font: Oficina Estadística de l'Ajuntament de València.

Segons les dades del Padró Municipal d'Habitants de 2021, el districte de Quatre Carreres té una superfície de 1.132,5 hectàrees, el que suposa un 11,46 % del total del conjunt de València, que conta amb 9.878,2 ha¹. Respecte a la població, 74.308 habitants resideixen al districte de Quatre Carreres, el que suposa el 9,27 % del total de València, que compta amb 800.180 habitants a data de 2021. Pel que fa a la densitat de població, a Quatre Carreres la densitat és de 65,6 hab/ha, més del que s'enregistra a la ciutat que, segons les dades de l'any 2021, és de 57,8 hab/ha²

¹ La dada de superfície no inclou el llac de l'Albufera ni el Port.

² La dada de densitat de població no inclou el llac de l'Albufera ni el Port.

Plànol 2. Districte de Quatre Carreres dividit per barris.

Font: Oficina Estadística de l'Ajuntament de València.

La Punta és el barri que es situa a l'est del districte. Els altres barris que formen el districte de Quatre Carreres són Mont-Olivet, En Corts, Malilla, La Fonteta de Sant Lluís, Na Rovella i Ciutat de les Arts i les Ciències.

D'acord amb el Padró Municipal d'Habitants (2021), La Punta és el barri amb major extensió de tot el districte, amb un total de 621,3 hectàrees. Li segueix en extensió el barri de Malilla, tot i que amb 250,7 hectàrees té menys de la meitat d'hectàrees de les que suma La Punta. Seguint amb aquest ordre descendent, en tercer lloc es situa Ciutat de les Arts i les Ciències amb 98,9 hectàrees, seguit de Na Rovella amb 54,0 hectàrees, Mont-Olivet amb 47,3 hectàrees i En Corts amb 36,4 hectàrees. Finalment, el barri amb menys extensió del districte és el de La Fonteta de Sant Lluís amb 23,9 hectàrees.

Si bé La Punta és el barri amb major superfície, és el que menys nombre d'habitants té, concretament 2.756 segons les dades del Padró Municipal de 2021. El següent, amb 2.995 habitants, és La Fonteta de Sant Lluís. A continuació, sense massa diferències entre ambdós, es situen el barri de Ciutat de les Arts i les Ciències i Na Rovella, amb 7.523 i 7.652 habitants respectivament. Per últim, els barris amb major nombre d'habitants són En Corts amb 12.067, Mont-Olivet amb 19.215 i Malilla que amb 22.100 habitants, és el que més habitants acull.

D'acord amb aquestes dades relatives a l'extensió i el nombre d'habitants, s'extrau la densitat de població. Així doncs, La Punta és el barri amb menys densitat de població del districte i es situa molt per davall de la densitat total extreta per a ciutat de València: $4,4 \text{ hab/ha}$ front $57,8 \text{ hab/ha}$. Per contra, la resta dels barris del districte tenen una densitat poblacional per sobre de la de la ciutat de València. Ciutat de les Arts i les Ciències té una densitat de $76,1 \text{ hab/ha}$. i Malilla $88,2 \text{ hab/ha}$. La Fonteta de Sant Lluís, el més petit pel que fa a superfície, té uns valors de $125,3 \text{ hab/ha}$ de densitat i Na Rovella $141,7 \text{ hab/ha}$. Finalment, els barris amb major número d'habitants per hectàrea són En Corts amb una densitat de $331,5 \text{ hab/ha}$ i Mont-Olivet amb $406,2$ habitants per hectàrea.

Plànol 3. Barri de La Punta

Font: Oficina Estadística de l'Ajuntament de València.

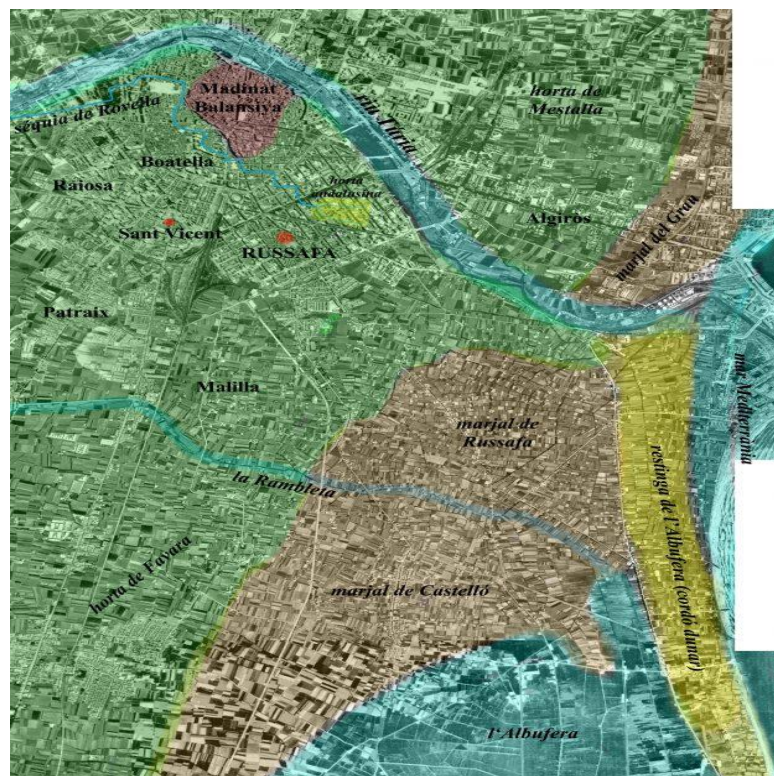
Tal i com es reflexa al Plànol 3, el barri de La Punta és eminentment agrícola i compta amb petits nuclis urbanitzats i un conjunt de vivendes i alqueries disseminades per la seua superfície. De fet, al plànol 3 es veu com la majoria de vies són camins, a diferència d'altres barris de la ciutat molt més urbanitzats i amb carrers i grans avingudes. Així doncs, a l'est llinda amb el barri de Natzaret i el Grau (Camí del Canal,

Plaça nº 102 res.urb i l'autovia V-30). La zona nord llinda amb el Jardí del Túria i el carrer d'Eduardo Primo Yúfera. La zona oest està delimitada pel carrer Antonio Ferrandis (Na Rovella), el carrer Músic Chapí (La Fonteta de Sant Lluís) i l'autovia V-31. El sud llinda amb el riu Túria. També es pot veure al plànol, que el barri compta amb dues seccions censals.

3. Aproximació als antecedents històrics del barri

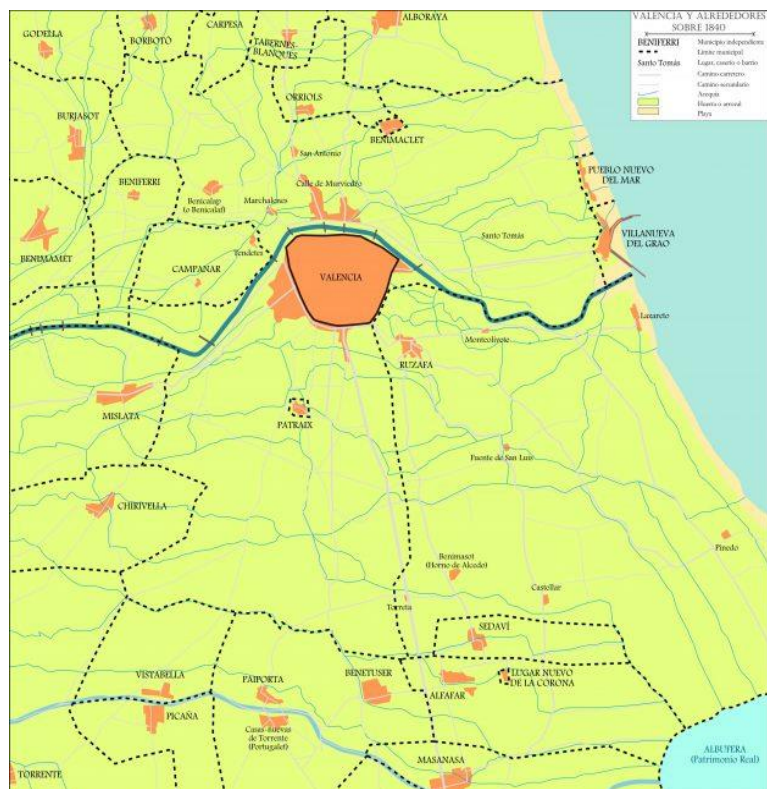
Per esbrinar els orígens històrics d'aquest enclavament, hem de situar-nos en la història del barri valencià de Russafa, ja que els antecedents històrics del districte de Quatre Carreres es relacionen en els del barri de l'Eixample.

Tal i com recull la història de la pròpia ciutat de València, l'actual barri de Russafa va ser població independent d'ençà el segle VIII fins a principis del segle XX. Com assenyalava l'historiador i cronista de la ciutat Vicent Baydal, el poble de Russafa començava sent una almúnia i alqueria que comptava amb una gran extensió de terme municipal. El terme, com s'observa als següents plànols, arribava fins la mar i l'Albufera³.

³ <http://blog.harca.org/2017/02/07/tot-allo-era-russafa-una-historia-molt-desconeguda/> Consultat el 03/01/22

Dalt, l'ubicació de l'alqueria de Russafa en el segle XII i de la seua possible horta original, irrigada per la sèquia de Rovella. Baix, el plànol de la ciutat de València i rodalies a mitjan segle XIX. Font: El Blog d'Harca⁴

Així doncs, l'actual districte de Quatre Carreres en origen era hortes entre les quals s'originaren alguns petits nuclis poblacionals que, avui en dia, conformen els barris actuals. De fet, el propi nom del districte evoca als camins que unien aquests nuclis de població disseminats entre els camps amb el poble de Russafa del qual depenien. La Carrera del Riu era el camí que, en paral·lel al riu Túria (actual Jardí del Túria), es dirigia cap a la partida de Mont-Olivet i passava per La Punta. La Carrera de la Font d'En Corts anava de Russafa a la ja desapareguda font d'En Corts (ubicada en el nucli poblacional de La Font d'En Corts que avui reclama el reconeixement de pedania independent de La Punta⁵) i arribava fins a Pinedo. Altra font a la que arribava un dels camins o carreres de Russafa era la de la font de Sant Lluís, que donava nom tant a la Carrera de la Fonteta de Sant Lluís com a la barriada del seu voltant. Mentre que aquesta arribava fins a Castellar, la Carrera de Malilla arribava fins a Malilla. De manera que, aquests barris del districte de Quatre Carreres van pertànyer a Russafa, tal i

⁴ <http://blog.harca.org/2017/02/07/tot-allo-era-russafa-una-historia-molt-desconeguda/> Consultat el 03/01/22

⁵ Es tracta d'un nucli de població que conserva la seua idiosincràsia pròpia i el seu passat com a poble independent que, considerat administrativament part de La Punta, reivindica i exigeix el reconeixement de poble independent i pedani.

com assenyala Baydal en l'article referenciat: "Tot allò fou Russafa i entre 1836 i 1877 fou gestionat per l'Ajuntament de Russafa, que, per tant, existí com a tal durant quatre dècades fins que novament passà a dependre de València, segons consta en les actes municipals russaferes per voluntat pròpia, justament coincidint amb l'inici de la Comissió per a l'Eixample de la ciutat".⁶

Pel que fa al barri que ens ocupa, apuntar que La Punta d'En Silvestre era el nom amb el que es coneixia aquest barri de la ciutat que, tot i ser un dels barris del districte de Quatre Carreres, conta amb una alcaldia pedania. Les primeres referències que es tenen i que fan esment a La Punta d'En Silvestre apareixen en la Concòrdia que es signà entre el Consell de la ciutat i el Cabildo Eclesiàstic l'any 1386. En aquest document s'anunciava la creació del Jurat de Francs, Marjals i Extremals, nom amb el que actualment es coneix aquesta àrea d'horta que actualment és l'única zona en el que el sistema de sèquies pertany al Consistori i no al Tribunal de les Aigües.

El motiu pel qual es va crear el jurat, va estar impulsat per conseqüències derivades de la impossibilitat de mantenir les estructures de reg, els ponts i els camins durant els anys anteriors (degut a les diverses guerres i malalties de l'època). Aquesta situació havia provocat que les hortes s'havien convertit en marjals i, per tant, en manca de cultius. Per la necessitat de repoblar aquestes terres, es va decidir exonerar el pagament de tributs i delme totes aquelles persones que s'establiren en la zona, concretament en tres partides que actualment pertanyen a La Punta: partida d'En Silvestre, partida de Perú i partida de Clero. A canvi, els nous pobladors es comprometien al conreu de la terra (especialment blat, que era un cultiu deficitari) i al manteniment de les sèquies i camins⁷.

---

⁶ <http://blog.harca.org/2017/02/07/tot-allo-era-russafa-una-historia-molt-desconeguda/> Consultat el 03/01/22

⁷ https://elpais.com/diario/2002/11/04/cvalenciana/1036441081_850215.html Consultat el 10/01/22

Poblat de La Punta, Russafa (1921) Font: Biblioteca Valenciana Digital⁸

Entre sèquies i hortes, anaren construint-se alqueries que anaven batejant amb el nom dels seus habitants, costum que encara es manté a dia d'avui (si s'observa el mapa del barri en deteniment, es veurà que totes les cases d'aquest indret conserven el seu nom). Una de les primeres cases de les que es té constància és la Casa Tararena, coneguda també en el seu temps com a alqueria de la Congregació, ja que va ser vivenda dels Pares Escolapis l'any 1737 quan arribaren a València. Adossada a l'alqueria estava l'ermita de la Mare de Déu de la Misericòrdia, un dels edificis emblemàtics de La Punta donat el valor patrimonial i històric de l'edifici i els murals i frescos del seu interior. Malgrat la seua importància, l'ermita va ser enderrocada juntament amb la Casa Tararena el 2002, com més endavant s'explicarà.

En aquesta ermita es realitzaven els oficis religiosos durant els períodes de reconstrucció de la parròquia de La Puríssima Concepció. Aquesta església d'inspiració barroca data de 1903 i va estar realitzada totalment amb rajoles per l'arquitecte Francisco Mora Berenguer. La torre del campanar va ser obra de Mauro Lleó Serret. La façana principal, com s'observa a les imatges adjuntes, inclou elements decoratius realitzats amb escaiola. Enfront de l'edifici, en el petit jardí, es va incorporar l'any 1963 un bust de marbre de Ranulfo Roig Pasqual, el primer retor de l'església, les restes del qual estan al sepulcre ubicat al creuer de l'església.

---

⁸ bivaldi.gva.es Consultat el 10/01/22

Imatges de l'església de la Puríssima Concepció. Font: Blog J. Díez Arnal⁹

Juntament amb l'església, l'ermita de Nostra Senyora dels Desemparats, popularment coneguda com l'ermita del Fiscal, és altre dels edificis que perviuen actualment i configuren el patrimoni històric i cultural d'aquest indret¹⁰. Aquest edifici, ubicat en la partida del Fiscal, està declarat Bé de Rellevància Local (BRL). Tot i que no existeixen proves fermes que ho corroboren, es pressuposa que l'origen de l'ermita es remunta al segle XII, a l'època musulmana, quan es va construir com a mesquita. Posteriorment, arran de la reconquesta de Jaume I l'any 1238, es convertí en temple cristià¹¹. La tradició oral vincula aquesta ermita amb la Inquisició, ja que segons conta la llegenda en aquest enclavament celebrava judicis el Tribunal de la Inquisició. No obstant, aquesta informació no s'ha pogut contrastar ja que el primer document que recull l'existència de l'ermita data de 1882.

⁹ <http://www.jdiezarnal.com/valenciaiglesiaconcepcion.html> Consultat el 11/01/22

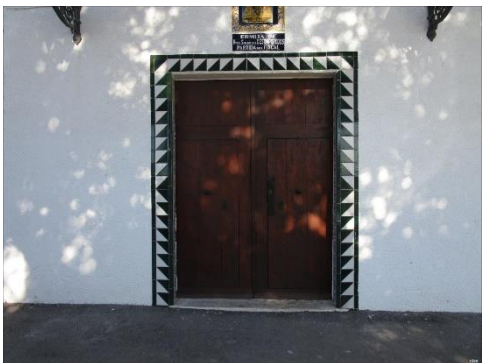
¹⁰ Com es veurà més endavant, el veïnat de La Punta considera que els límits administratius del terme no corresponen als límits històrics del territori. De fet, es considera que La Font d'En Corts és un poble independent de La Punta. Respecte a la localització de l'ermita del Fiscal, la població de La Font d'En Corts considera que està dintre del llinar del seu territori, mentre que la de La Punta opinen que pertany a La Punta.

¹¹ Tal i com apunta Díez Arnal, hi ha diverses hipòtesis sobre si fou de manera immediata a la reconquesta o a partir de 1609 amb l'expulsió dels moriscos.

<http://www.jdiezarnal.com/valenciaiglesiaconcepcion.html> Consultat el 11/01/22

L'ermita ha sofert alguns desperfectes al llarg del temps. Per exemple els que s'originaren durant la Guerra Civil (1936-1939) quan l'ermita, al igual que l'església de La Puríssima Concepció, va ser saquejada i va perdre el seu patrimoni moble. Altrament, la riuada de 1957 també va originar un gran deteriorament. Fou l'any 1983 quan es va realitzar la restauració de l'edifici. En 1995 es va restaurar la imatge de la Verge dels Desemparats i, recentment, concretament l'any 2019, s'ha dut a terme la darrera rehabilitació¹².

Arquitectònicament l'ermita segueix l'estructura de les alqueries típiques de la zona, de les quals es distingeix pel seu campanar d'espadanya. De fet, l'ermita es troba annexionada a la Casa Nacher que, juntament amb la sagristia componen el que avui es l'edifici de l'ermita. La façana principal inclou una porta de fusta rivetejada amb taulells ceràmics en color blanc i verd, coneguts com taulells de cartabó o “rajoles de mocadoret”. De la mateixa manera està decorada la finestra que es situa dalt de la porta. També s'inclou un retaule ceràmic amb la Verge dels Desemparats.

---

¹² <https://valenciacuriosa.blogspot.com/2019/07/la-ermita-del-fiscal.html>
<http://www.jdiezarnal.com/valenciaermitadelfiscal.html>

Consultat el 10/01/22

Imatges de l'Ermita del Fiscal o Ermita de Nostra Senyora dels Desemparats. Font: Blog J. Díez Arnal¹³

A banda d'aquests elements arquitectònics, el patrimoni més valuós que té el barri de La Punta és l'horta, una herència de segles que converteix aquest enclavament i la zona de l'horta nord de la ciutat de València en un lloc únic i particular de tota Europa. Aquest patrimoni, però, a l'igual que les persones que l'habiten, ha estat sota amenaça en diverses ocasions al llarg del temps.

La riuada de 1957 va ser una de les catàstrofes més destructives que ha patit la ciutat de València. Els efectes del desbordament del riu exigiren una solució urgent que s'aprovà a les Corts el 30 de desembre de 1961 (Llei 81/61 del Pla Sud). Es tractava del Pla Sud, un projecte urbanístic pel qual es traçava el nou llit del riu al sud de la ciutat. Aquest pla, que arrancava entre Quart de Poblet i Manises per a desembocar entre La Punta i Pinedo, va suposar expropiacions, demolicions i, fins i tot, la desaparició de bona part de pobles pedanis com La Torreta i el Forn d'Alcedo¹⁴.

¹³ <http://www.jdiezarnal.com/valenciaiglesiaconcepcion.html> Consultat el 11/01/22

¹⁴ Florin Langlois, Anaïs; Herrero Garcés, Alba (2018) *Ara vindran les màquines. Relats subalterns de la València Sud*, Generalitat Valenciana, València

Els terrenys expropiats a La Punta foren quantitativament menors que els de les pedanies veïnes. En aquest cas concret, els efectes del Pla Sud es feren palès amb la construcció de la línia de ferrocarril direcció Barcelona que travessà el poble de La Punta per la meitat, sent aquesta, per al veïnat de la pedania, la primera agressió al territori que els afectà de manera directa. Tal i com assenyalen Anaïs Florin i Alba Herrero al seu llibre *Ara vindran les màquines. Relats subalterns de la València Sud* el impacte del desviament del riu per als pobles i barris del sud, “va generar una fragmentació territorial forta i amb ella, la construcció d’un sud per a la ciutat de València. El sud de València s’emportà allò que la ciutat necessitava, però que preferia lluny d’ella” (2018:25).

Des d’aleshores, com mostra l’anterior cita, la zona sud de la ciutat acull tota una sèrie d’infraestructures i serveis necessaris per a la ciutat, però que s’han instal·lat en detriment del paisatge i patrimoni natural de l’horta. És el cas de Mercavalencia en La Punta (constituït l’any 1967)¹⁵, la depuradora de Pinedo (1981), la ZAL o la construcció de la CV-500 Autovia del Saler que, juntament amb les vies del tren, dividí La Punta en quatre parts.

L’any 1994 l’Autoritat Portuària, l’Ajuntament de València, la Generalitat i la SEPES (entitat pública del Ministeri de Foment), esbossaren el que seria el Pla Especial per a la Zona d’Activitats Logístiques del port de València. Al·legant la necessitat urgent de dotar d’aquestes instal·lacions per al creixement de l’activitat comercial, s’aprovà un pla que suposava la requalificació de sòl d’especial protecció agrícola en sòl urbanitzable. Aquesta reconversió suposava l’expropiació de més de 750.000 metres quadrats d’horta, però també l’enderrocament de cases i d’una forma de vida comunitària amb un ritme i un tarannà propi.

El veïnat de La Punta es va mobilitzar i la seua lluita és un referent d’activisme veïnal i ecologista per a la ciutat de València. Arran de l’amenaça de la ZAL, va sorgir l’Associació La Unificadora de La Punta que tenia com a objectiu salvar les cases, les alqueries i l’horta. Juntament amb el veïnat, es van unir a aquesta lluita distints col·lectius ecologistes i moviments socials. És el cas de joves okupes que habitaren les vivendes abandonades i afectades per la ZAL per tal d’evitar la seua destrucció.

---

¹⁵ <https://www.mercavalencia.es/es/conocenos/historia-y-cifras/> Consultat el 13/01/22

També fou arran d'aquest episodi que sorgiren moviments socials avui referents com Per L'horta i Recuperem La Punta.

Veïnat observant l'enderroc d'una de les seues cases. Imatge de José Jordán. Font: El País¹⁶

Alqueria de La Punta durant la intervenció urbanística. Imatge de Kai Fosterling. Font: Blog Info Libre¹⁷

Per a una anàlisi de la lluita social per tractar de salvar La Punta és imprescindible el documental *A tornallom*¹⁸. El seu visionat, a més, permet observar la quantitat d'irregularitats que acompanyaren el desallotjament i expulsió de més de 100 persones a

¹⁶ https://elpais.com/ccaa/2013/07/13/valencia/1373730063_451795.html Consultat el 13/01/22

¹⁷ <http://blogs.infolibre.es/alrevesyalderecho/?p=1412> Consultat el 13/01/22

¹⁸ <https://www.youtube.com/watch?v=rPC5D9msKGo> Consultat el 13/01/22

les que els enderrocaren les seues cases¹⁹. Després de cobrir l'horta d'asfalt i la desaparició de les cases, el projecte va ser anul·lat judicialment degut a la manca d'informes preceptius sobre el seu impacte ambiental. El govern valencià el va reformular però el Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Valenciana el va declarar "nul de ple dret" l'any 2013, resolució que va tornar a sentenciar l'any 2015. Aquest conflicte territorial segueix vigent i arriba fins a l'actualitat.

---

¹⁹ És el cas, per exemple, de la Casa Tio Sépia, que com apareix al documental referenciat, que hores després d'haver-la enderrocat va arribar l'ordre judicial que ho impedia.

4. El barri de La Punta a l'actualitat

Les conseqüències de les distintes intervencions urbanístiques esmentades a l'anterior apartat han incidit notòriament en la realitat social i urbana de l'actual pedania de La Punta. La fragmentació del territori mitjançant infraestructures que esdevenen barreres arquitectòniques dintre del propi poble té un impacte inevitablement en la pròpia quotidianitat de la pedania. Tot i que històricament La Punta ha tingut una gran extensió territorial en el que la població hi vivia de manera disseminada en petits nuclis al voltant de barriades o conjunts d'alqueries; les vies del tren, l'autovia i els solars abandonats dificulten la fàcil circulació i vertebració del poble. A més, els processos d'expropiació de camps, cases i els seus enderrocs han provocat el descontent i el malestar de la seua població.

Barreres arquitectòniques arrel de les distintes intervencions urbanístiques. Imatge esquerra de Damián Torres. Imatge dreta de Irene Mansilla. Font: Las Provincias²⁰

La població autòctona de La Punta conserva un fort vincle identitari amb el territori i com a poble, vincle que es reconeix administrativament amb l'alcaldia pedania. No obstant, com es veurà més endavant, el veïnat manifesta que cal reajustar els llinars del que actualment es reconeix administrativament com a La Punta.

Les agressions a les que s'ha sotmès aquest entorn, han provocat que el veïnat de La Punta s'haja mobilitzat i s'hagen constituït diverses associacions. Així doncs, actualment dintre del territori reconegut administrativament com La Punta existeix l'Associació de Veïns La Unió, l'Associació de Veïns Font d'En Corts, l'Associació de Veïns La Unificadora de La Punta i l'Associació de Veïnes i Veïns Les Casetes de La

---

²⁰ <https://www.lasprovincias.es/valencia-ciudad/punta-rebela-ribo-20211102201305-nt.html>
<https://www.lasprovincias.es/valencia-ciudad/punta-pedania-encadenada-huerta-20211128223352-nt.html>
Consultats el 13/01/22

Punta. Cadascuna de les associacions naix en un context determinat per a reivindicar qüestions concretes. La Unió, per exemple, va sorgir als anys 80 arran de la construcció d'un col·lector al carrer Jesús Morante Borràs que provocà desperfectes en algunes de les vivendes. L'associació veïnal de La Font d'En Corts, en canvi, es va constituir per a reivindicar la seua autonomia com a poble independent de La Punta. D'altra banda, La Unificadora de La Punta, es va constituir l'any 1993 i aglutinava al veïnat afectat per la ZAL i, finalment, Les Casetes de La Punta s'ha constituït el darrer 2021 també per veïnat damnificat per la ZAL. En aquest cas, es tracta de les famílies que van comprar les vivendes que es construïren expressament per a real·lotjar-les després de les expropiacions, i que ara es constitueixen front l'amenaça que planteja la construcció de la Ciutat Esportiva del Llevant (UD).

El que es desprèn d'aquest recorregut pel teixit associatiu veïnal és que el sentiment de pertinença a La Punta no es veu reflectit en una unió associativa i col·lectiva, sinó que més bé, en funció de les problemàtiques de cada zona es configuren agrupacions distintes dividides en funció dels interessos més immediats. En aquest sentit, la divisió del territori provocada per les infraestructures s'ha fet notar en el moviment social del poble. De la mateixa manera, l'esgotament que provoca haver d'enfrontar-se a tantes lluites per defensar el territori, també repercuteix en la mobilització social, de manera que, al remat, el veïnat es preocupa per "salvar casa seva".

Com s'avançava a l'apartat anterior, els terrenys expropiats per a la construcció de la ZAL segueixen intactes donada la nul·litat del projecte. Al desembre de 2018 el govern valencià va aprovar el Pla Especial de la ZAL, al qual se li va presentar un recurs contenciós-administratiu al Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Valenciana a principi de 2019 per part del col·lectiu Per l'Horta. D'entre els principals arguments del contenciós assenyalen el fet de que parteixen de la suposició de que es tracta de terreny urbà i que no han presentat cap estudi d'impacte mediambiental estratègic que requereix per ser terreny protegit, tal i com recull el Pla d'Acció Territorial de l'Horta (PATH) de l'any 2018. Mentre aquesta qüestió resta a l'espera de resolució, segueix provocant reaccions per part de la ciutadania de La Punta i de la ciutat de València. El passat octubre de 2021, en motiu del Dia Mundial d'Acció pel Clima, la Comissió Ciutat Port i Joventut pel Clima, que aglutinen més de 150 col·lectius socials, ecologistes, veïnals i

sindicals, convocaren una manifestació que, sota el lema “Pensem global, actuem local. No a l’ampliació del Port”, aglutinà a més de 2.000 persones²¹.

Terrenys afectats pel pla ZAL en l’actualitat. Imatge esquerra d’Eva Máñez. Imatge dreta de Kike Taberner. Font: Valencia Plaza²²

D’altra banda, la construcció de la Ciutat Esportiva del Llevant (UD) sobre terrenys llogats a l’Autoritat Portuària és altra intervenció que provoca el neguit de la població de La Punta, en tant que es preveu la construcció de la carretera d’accés al futur recinte pels terrenys de la pedania. Concretament, es tracta d’una carretera projectada per davant de les casetes que reallojaren a les famílies expropiades per la ZAL, i que es calcula que serà transitada per uns 5.000 vehicles diaris²³. A banda d’aquests projectes, també estan latents altres intervencions sobre el poble de La Punta com és el cas d’una residència per a gent gran²⁴ en l’antiga fàbrica de Clesa.

---

²¹<https://elpais.com/clima-y-medio-ambiente/2021-10-22/miles-de-personas-protestan-contra-la-ampliacion-del-puerto-de-valencia-por-su-impacto-medioambiental.html>
<https://www.lasprovincias.es/economia/vecinos-manifiestan-ampliacion-20211022214006-nt.html>
<https://www.nosaltreslaveu.cat/noticia/66295/estrena-del-documental-sota-el-port-esta-el-litoral-un-recull-de-les-raons-de-la-lluita-ci>
<https://valenciaplaza.com/valencia-sale-a-la-calle-para-decir-no-a-la-ampliacion-del-puerto>
<https://www.europapress.es/comunitat-valenciana/noticia-manifestacion-exige-retirada-inmediata-proyecto-ampliacion-puerto-valencia-compromete-futuro-20211022202115.html> Consultats el 02/02/22

²² <https://valenciaplaza.com/antes-aqui-habia-una-playa-ahora-es-un-gueto>
<http://epoca1.valenciaplaza.com/ver/164296/la-punta--despues-de-todo-viaje-a-la-zona-cero-de-la-valencia-autodestructiva-.html> Consultats el 02/02/22

²³<https://www.publico.es/public/pais-valencia-punta-valencia-ferida-rita-barbera-mai-cicatriza.html>
Consultat el 02/02/22

²⁴<https://www.Llevant-emv.com/valencia/2021/01/21/proyectan-residencia-mayores-avenida-principal-29614544.html> Consultat el 02/02/22

**Antiga fàbrica Clesa on es preveu una residència per a persones majors. Fernando Bustamante.
Font: Levante EMV²⁵**

Actualment a La Punta es rastreja el passat industrial de la pedania que recorda la memòria oral del seu veïnat i que s'observa en la quantitat de fàbriques i solars que testimonien aquest passat. Aquests vestigis conviuen juntament amb camps d'horta protegida que, malauradament, no es troba totalment cultivada. Molts camps passaren en mans d'immobiliàries que pretenien especular amb la reconversió del sòl a urbà, algunes de les quals desaparegueren rere la crisi financera de la bombolla immobiliària. Per a moltes de les seues veïnes i veïns entrevistats, aquesta situació de deixadesa alimenta el sentiment d'abandó que senten. A més, amb el pas del temps La Punta ha vist com han anat desapareguent els comerços i serveis.

Les particularitats geogràfiques i urbanístiques d'aquesta pedania, han convertit La Punta en el lloc de residència de població migrant d'origen romanès. Des de fa aproximadament 15 anys, aquest col·lectiu conviu juntament amb la població autòctona de La Punta i de La Font d'En Corts, tot i que no existeix una integració entre ambdós perfils poblacionals. Recentment, arrel del la crisi provocada per la pandèmia, s'afegeix un tercer perfil de població representat per famílies joves originàries d'altres barris de la ciutat de València que valoren els avantatges de viure en un entorn d'horta tan a prop de la ciutat.

---

²⁵ <https://www.levante-emv.com/valencia/2018/08/27/punta-resurge-reforma-viviendas-hotel-11898337.html> Consultat el 02/02/22

Imatges d'intervencions artístiques i el paisatge de La Punta. Font: Blog Meraviglia i Web Graffiti Street²⁶

Pel que fa a la població romanesa, l'estudi realitzat per la Universitat de València sobre la població romanesa a València i dirigit pel sociòleg Francisco Torres²⁷ ofereix una visió ampla sobre aquest sector de població que resideix a La Punta i la seua trajectòria migratòria. Així doncs, es tracta de població provinent majoritàriament de dues zones

---

²⁶ <https://meraviglia.es/la-punta-valencia-su-lucha-y-resurgir-con-el-arte-urbano/>
<https://www.graffitistreet.com/street-artists-join-the-fight-to-recover-la-punta-valencia-spain-2018/>
Consultades el 02/02/22

²⁷ Torres, Francisco; Moncusí, Albert; Monsell, Miguel; Pérez, Yaiza (2016) "El vecindario romá y los inmigrantes que ejercen de aparcacoches en Valencia. Economía informal, vivienda precaria e inmigración en la ciudad de Valencia" Universitat de València, Ajuntament de València.

concretes de Romania, Galati i Constata, que pertanyen als romà *ursari* i als romà *Dobrogea*. Solen ser població jove amb descendents que iniciaren la trajectòria migratòria per qüestions econòmiques i socials, ja que al seu país d'origen arrosseguen una llarga trajectòria d'estigmatització i vulnerabilitat. Les famílies romaneses de La Punta, amb les que treballa l'Associació El Arca, es dediquen majoritàriament a la ferralla i, com s'analitzarà més endavant, viuen en situació de vulnerabilitat.

D'altra banda, el diagnòstic de necessitats socials de la ciutat de València realitzat per la Universitat de València i dirigit per Raúl Lorente²⁸, ofereix una anàlisi exhaustiva sobre els col·lectius vulnerables i els nous perfils de vulnerabilitat en el context de crisis econòmica (2003-2017), (Ajuntament de València). Com que la informació aportada no és per barris sinó per Centres Municipals de Serveis Socials, hem de tenir en compte les dades del CMSS de Quatre Carreres i el de Natzaret, els dos CMSS de referència de La Punta.

El cas de Quatre Carreres es situen entre les àrees amb major vulnerabilitat i pobresa, juntament amb la zona del CMSS Salvador Allende. Tant pel que fa a les rendes, la quantitat de llars per sota del llindar de la pobresa, llars amb pobresa severa, la situació de fragilitat en l'espai social de vulnerabilitat, com pel que fa a les dades d'ocupació i riquesa material, l'àrea de Quatre Carreres forma part de les zones més vulnerables de la ciutat. En el cas del CMSS de Natzaret, aquest sol formar part del grup de territoris que es situa en un punt intermedi més proper a la mitjana de la ciutat. Tot i així, cal tenir en compte la gran dispersió que s'observa en el cas de Natzaret, deguda principalment, a l'heterogeneïtat de barris que componen l'àrea.

---

²⁸ Lorente, R. (dir.), "Diagnóstico de necesidades sociales en la ciudad de València: Colectivos vulnerables y nuevos perfiles de vulnerabilidad en un contexto de grave crisis económica", 2017, Universitat de València, Ajuntament de València.

5. Dades Sociodemogràfiques

A continuació, es mostren les dades sociodemogràfiques de La Punta i de la ciutat de València amb la finalitat de tenir una referència que permeta realitzar una comparació amb la situació de la pedania.

Taula 1. Evolució de la població.

	<i>La Punta</i>		<i>Ciutat de València</i>	
	<i>Habitants</i>	<i>Variació %</i>	<i>Habitants</i>	<i>Variació %</i>
1970	4.576		648.003	
1975	2.922	-36,10	707.915	9,20
1981	4.284	46,60	744.748	5,20
1986	5.276	23,20	729.419	-2,10
1991	6.102	15,70	752.909	3,20
1996	6.685	9,60	746.683	-0,80
2001	8.579	28,30	750.476	0,50
2002	9.441	10,00	764.010	1,80
2003	2.356	-75,00	782.846	2,50
2004	2.254	-4,30	790.754	1,00
2005	2.204	-2,20	797.291	0,80
2006	2.183	-1,00	807.396	1,30
2007	2.123	-2,70	800.666	-0,80
2008	2.066	-2,70	810.064	1,20
2009	2.118	2,50	815.440	0,70
2010	2.089	-1,40	810.444	-0,60
2011	2.173	4,00	800.469	-1,20
2012	2.282	5,00	799.188	-0,20
2013	2.306	1,10	794.228	-0,60
2014	2.447	6,10	787.301	-0,90
2015	2.557	4,50	787.266	0
2016	2.622	2,50	791.632	0,60
2017	2.610	-0,50	792.086	0,10
2018	2.644	1,30	798.538	0,80
2019	2.603	-1,60	795.736	-0,40
2020	2.691	3,40	801.545	0,70
2021	2.756	2,40	800.180	-0,20
<i>Variació 70/21</i>	-39,80		23,50	

Font: Padró municipal d'habitants a 01/01/2021. Oficina Estadística de l'Ajuntament de València.

La Punta és una pedania que ha patit considerables canvis poblacionals en les darreres cinc dècades. En 1970 el barri tenia 4.576 habitants i en l'any 2021, 2.756, el que suposa una pèrdua de població del -39,80%, però això no és tot, ja que el barri va arribar

a assolir la xifra de 9.441 persones en 2002, per a després aproximar-se als 2.000 en el 2010, pel que estem lluny de considerar La Punta com una zona consolidada.

Aquests canvis poblacionals poden ser deguts a que la pedania es situa en una zona estratègica per la seua proximitat amb el Port de València. L'ampliació del Port de València pel sud que es va produir l'any 1986 va condemnar el barri de Natzaret, però no fou així en La Punta, on s'observa un augment de la població. L'afecció vindria després amb el projecte de la ZAL (Zona d'Activitats Logístiques) que, encara que va començar a fragar-se en 1994, els desallotjaments es van produir en 2002 i 2003, d'ahí la gran pèrdua de població que va patir en aquest darrer any. Des d'aquest moment i a causa de la paralització de la ZAL per la lluita veïnal, el barri es troba en una situació d'estancament que es percep en les xifres poblacionals²⁹.

Per tant, podem resumir que hi ha tres moments importants de canvis poblacionals en La Punta. El primer té lloc entre 1970 i 1975, on es produeix una pèrdua de població del 36%. A continuació, augmenta la població considerablement, recuperant la població que tenia en 1970 i inclús doblant la xifra en 2001 i 2002. En l'any 2003 es produeix el major descens de població amb 7.085 habitants menys en un any, el que suposa el 75% de població.

La dinàmica poblacional de La Punta no respon a la dinàmica que ha seguit la ciutat de València, on, en línies generals, s'evidencia un augment poblacional, amb alguna lleu disminució en alguns anys, sobre tot entre el 2010 i el 2014.

Taula 2: Població per sexe i edat.

	La Punta						Ciutat de València	
	Homes	% per grup d'edat	Dones	% per grup d'edat	Total	% per grup d'edat	Total	% per grup d'edat
0-15	221	16,30	255	18,20	476	17,30	111.439	13,90
16-64	907	66,80	880	62,90	1.787	64,80	519.090	64,90
65 i més	230	16,90	263	18,80	493	17,90	169.651	21,20
Total	1.358	100	1.398	100	2.756	100	800.180	100
% de sexe	49,30%		50,70%					

Font: Padró municipal d'habitants a 01/01/2021. Oficina Estadística de l'Ajuntament de València.

²⁹Recuperemlapunta. (s.f.). RECUPEREM LA PUNTA. ATUREM LA ZAL. Font:

<https://recuperlapunta.info/>

https://elpais.com/diario/2005/12/09/cvalenciana/1134159508_850215.html (Consultades el 02/02/22).

Sobre la distribució de la població de La Punta segons sexe i grup d'edat, veiem que, en la primera variable, la distribució és equilibrada entre ambdós sexes, havent més dones que homes amb un 50,70% i un 49,30% respectivament. Pel que fa a la diferència de grups d'edat segons sexe, el percentatge de dones de 65 i més anys és major que en els homes, però la diferència és de 2,1 punts.

En comparació amb la ciutat de València, no es produeixen grans diferències. Tot i això, convé subratllar que hi ha menys població envellida amb 3,3 punts percentuals menys i més població menor de 16 anys, amb una diferència de 3,4 punts.

A la taula 3 es recull informació referent a la població nascuda a l'estranger. Comentar que hi ha diferències en aquesta taula i les taules 5 i 7, que fan referència a la població estrangera. En la primera s'inclou a la població que prové d'altres països i poden tenir la nacionalitat estrangera i/o espanyola. En canvi, a la taula 5 i 7 es parla d'aquella població que sols disposa de la nacionalitat estrangera. Per això els totals són diferents. A la taula 3, població segons procedència, el total de població estrangera és de 490 persones. En canvi, a les taules 5 i 7, el total de població estrangera és de 409. La diferència entre ambdues xifres és de 81, total que correspondria a les persones d'origen estranger que disposen de nacionalitat espanyola.

Taula 3: Població segons procedència.

	<i>La Punta</i>		<i>Ciutat de València</i>	
	<i>nº de persones</i>	<i>%</i>	<i>nº de persones</i>	<i>%</i>
<i>València</i>	1.794	65,10	428.212	53,50
<i>Resta de l'Horta</i>	44	1,60	21.560	2,70
<i>Resta de la Comunitat</i>	106	3,80	58.310	7,30
<i>Resta de l'Estat</i>	322	11,70	131.366	16,40
<i>Estranger</i>	490	17,80	160.732	20,10
<i>Total</i>	2.756	100	800.180	100

Fuente: Padrón municipal de habitantes a 01/01/2021. Oficina Estadística de l'Ajuntament de València.

La taula 3 mostra que el 65,10% de la població procedeix de València, el 17,80% de l'estranger i el 11,70% de la resta de l'estat. Si ho comparem amb la ciutat de València, veiem que la ciutat ha acollit a un major percentatge de fora de la ciutat, ja que el percentatge de persones que provenen de la ciutat és del 53,50%, un 11,60% menys que a La Punta. D'altra banda, hi ha un 2,30% més de població estrangera i un 4,70% més de persones que procedeixen d'altres comunitats autònomes en la ciutat que en La Punta.

Taula 4: Població nascuda en la resta de l'Estat, per comunitats principals.

	<i>La Punta</i>		<i>Ciutat de València</i>	
	<i>nº de persones</i>	<i>%</i>	<i>nº de persones</i>	<i>%</i>
<i>Castella-La Manxa</i>	64	19,90	42.959	32,70
<i>Andalusia</i>	95	29,50	22.749	17,30
<i>Madrid (Comunitat de)</i>	35	10,90	12.649	9,60
<i>Aragó</i>	16	5,0	10.732	8,20
<i>Castella-i-Lleó</i>	14	4,30	9.752	7,40
<i>Catalunya</i>	12	3,70	8.304	6,30
<i>Resta</i>	86	26,70	24.221	18,40
<i>Total</i>	322	100	131.366	100

Font: Padró municipal d'habitants a 01/01/2021. Oficina Estadística de l'Ajuntament de València.

La taula 4 informa de la procedència de les persones que provenen d'altres comunitats autònomes. D'aquesta s'extrau que la població andalusa són els més freqüents amb vora el 30% del total de persones que procedeixen d'altres comunitats. Per darrere està la població castellana-manxega amb quasi el 20% i, a continuació la madrilenya amb quasi un 11%. En canvi, a la ciutat de València la major procedència és la castellana-manxega amb un 32,70% seguida de l'andalusa amb un 17,30% i la madrilenya amb quasi un 10%. Assenyalar que estem parlant d'un total de 322 persones, donat que, com hem indicat a la taula anterior, la població procedent d'altres comunitats és sols del 11,70%.

Taula 5: Població estrangera segons sexe i nacionalitat.

	<i>La Punta</i>					
	<i>Homes</i>	<i>%</i>	<i>Dones</i>	<i>%</i>	<i>Totals</i>	<i>%</i>
<i>Resta UE(27)</i>	124	53,70	107	46,30	231	56,50
<i>Europa No UE(27)</i>	7	33,30	14	66,70	21	5,10
<i>Àfrica</i>	14	60,90	9	39,10	23	5,60
<i>Amèrica del Nord</i>	1	25	3	75	4	1,00
<i>Amèrica Central</i>	3	21,40	11	78,60	14	3,40
<i>Amèrica del Sud</i>	33	37,90	54	62,10	87	21,30
<i>Àsia</i>	19	65,50	10	34,50	29	7,10
<i>Oceania i Altres</i>	0	-	0	-	0	-
<i>Total</i>	201	49,10	208	50,90	409	100
	<i>Ciutat de València</i>					
	<i>Homes</i>	<i>%</i>	<i>Dones</i>	<i>%</i>	<i>Totals</i>	<i>%</i>
<i>UE (27)</i>	15.499	49,30	15.946	50,70	31.445	27,00
<i>Resta Europa</i>	4.926	45,40	5.930	54,60	10.856	9,30
<i>Àfrica</i>	7.835	65,20	4.180	34,80	12.015	10,30
<i>Amèrica del Nord</i>	1.126	47,20	1.258	52,80	2.384	2
<i>Amèrica Central</i>	2.832	34,90	5.281	65,10	8.113	7
<i>Amèrica del Sud</i>	15.073	46,20	17.559	53,80	32.632	28,00
<i>Àsia</i>	11.118	58,30	7.966	41,70	19.084	16,40
<i>Oceania i Altres</i>	49	45,00	60	55	109	0,10
<i>Apàtrides</i>	11	78,60	3	21,40	14	0
<i>Total</i>	58.469	50,10	58.183	49,90	116.652	100

Font: Padró municipal d'habitants a 01/01/2021. Oficina Estadística de l'Ajuntament de València.

Pel que fa a la procedència de la població estrangera en La Punta, més del 50% de la població prové de països membres de la Unió Europea. La següent nacionalitat per continent amb major presència és Amèrica del Sud, amb un 21,30%. La resta de continents presenten percentatges inferiors al 8%. Aquesta distribució de procedència segons continents és diferent a la ciutat. En València, els continents amb major pes també són els països de la Unió Europea i d'Amèrica del Sud, però amb un pes molt diferent, ja que en el primer percentatge és del 27% (29,50 punts percentuals menys que en La Punta) i en el segon cas del 28% (6,70 punts percentuals més que en La Punta). A més, el percentatge de població asiàtica, de la resta d'Europa i d'Àfrica és molt major.

Sobre la distribució per sexe, igual que passava amb la població general en el barri (taula 2), hi ha més dones que homes, 50,90% front el 49,10% respectivament. En canvi, a la ciutat aquestes dades estan invertides i presenten una diferència menor, amb un 50,10% en els homes i un 49,90% en les dones. Segons nacionalitats, en el cas de La Punta ens centrem en dos continents majoritaris, ja que la resta de continents presenten

dades molt baixes. En el cas de les persones procedents de la Unió Europea, trobem un percentatge major en homes que en dones, amb un 53,70% i un 46,30% respectivament, no sent així en el cas de la ciutat, on hi ha més dones (50,7%). En canvi, en el cas d'Amèrica del Sud, aquesta població és més femenina ja que el percentatge de dones és del 62,10% i el d'homes del 37,90%. En aquest cas, sí trobem més dones que homes d'Amèrica del Sud a la ciutat, però amb resultats més semblants (53,80% de dones i 46,20% d'homes).

A la taula 6 veiem les nacionalitats majoritàries en La Punta i en la ciutat de València en 2011 i 2021.

Taula 6: Nacionalitats estrangeres majoritàries 2011 i 2021.

2011				2021			
La Punta		València		La Punta		València	
Romania	36,10%	Equador	11,10%	Romania	35,90%	Itàlia	8,50%
Algèria	10,60%	Bolívia	10,90%	Itàlia	8,60%	Colòmbia	8,10%
Colòmbia	6,30%	Romania	10,40%	Veneçuela	7,10%	Romania	7,40%
Equador	6,30%	Colòmbia	8%	Pakistan	4,20%	Xina	7%

Font: Padró municipal d'habitants a 01/01/2021. Oficina Estadística de l'Ajuntament de València. Estadístiques del Padró Continu a 01/01/2011. INE.

En La Punta s'observa un gran percentatge de persones procedents de Romania, tant en 2011 com en 2021, amb un 36,4% i un 35,9% respectivament. L'any 2011 a Romania li seguia Algèria amb un 10,6% i Colòmbia i Equador amb el 6,3%. En canvi, l'any 2021 ja no són tan freqüents aquestes nacionalitats i trobem que la segona que presenta major freqüència amb el 8,6% és Itàlia, seguida de Veneçuela i, per últim Pakistan amb un 4,2%.

Respecte a la ciutat, veiem que les persones amb nacionalitat equatoriana eren les majoritàries en l'any 2011 amb un 11,1%. En l'any 2021 són les italianes amb un 8,5%. Colòmbia i Romania són nacionalitats que en ambdós anys són molt freqüents, encara que ha descendit el seu pes percentual, mentre que a Xina ha augmentat.

Taula 7: Comparació població estrangera 2011 i 2021.

		<i>La Punta</i>		<i>Ciutat de València</i>	
2011	<i>Població total</i>	2.173	9,5%	800.469	13,9%
	<i>Població estrangera</i>	206		111.415	
2021	<i>Població total</i>	2.756	14,8%	800.180	14,6%
	<i>Població estrangera</i>	409		116.593	

Font: Padró municipal d'habitants a 01/01/2021. Oficina Estadística de l'Ajuntament de València. Estadístiques del Padró Continu a 01/01/2011. INE.

Pel que fa a la comparació de població estrangera en els anys 2011 i 2021 que ens ofereix la taula 7, veiem que en ambdues unitats territorials el percentatge de població ha augmentat, sent més acusat aquest augment en La Punta, que ha passat del 9,5% al 14,8%, és a dir, ha augmentat 5,3% punts percentuals. Aquesta augment és menor en la ciutat de València, ja que no arriba al 1%.

Taula 8: Fulls padronals segons el nombre de persones.

	<i>La Punta</i>		<i>Ciutat de València</i>	
	<i>Fulls familiars</i>	<i>%</i>	<i>Fulls familiars</i>	<i>%</i>
<i>1 persona</i>	430	37,1	113.414	33,8
<i>2 persones</i>	284	24,5	91.533	27,3
<i>3 persones</i>	206	17,8	61.643	18,4
<i>4 persones</i>	151	13,0	47.009	14,0
<i>5 persones</i>	47	4,1	13.742	4,1
<i>6 persones</i>	26	2,2	4.617	1,4
<i>7 o més persones</i>	15	1,3	3.583	1,1
<i>Total</i>	1.159	100	335.541	100

Font: Padró municipal d'habitants a 01/01/2021. Oficina Estadística de l'Ajuntament de València.

La taula 8 mostra informació sobre els fulls padronals segons el nombre de persones. Veiem que, a major nombre de persones disminueix la freqüència de llars existents en ambdues unitats territorials. La diferència entre ambdues no és molt ampla, sent la diferència més acusada en les llars unipersonals. Aquestes són més freqüents a La Punta, amb un 37,1%, que a la ciutat, amb un 33,8%. És a dir, que hi ha un 3,3% més en el barri que a València. És important assenyalar la importància de les llars unipersonals i de dues persones que sumen més de la meitat de llars, amb un 61,6% en el cas de La Punta i un 61,1% en la ciutat de València. Destacar també el baix percentatge de llars de família nombrosa, és a dir, de cinc o més persones, amb un percentatge menor del 8%, tant al barri com a la ciutat.

Taula 9: Nombre de fulls padronals i persones.

	<i>La Punta</i>	<i>% respecte al total de la ciutat</i>	<i>Ciutat de València</i>
<i>Total de fulls</i>	1.160	0,30	335.962
<i>Total de persones</i>	2.756	0,30	800.180
<i>Fulls familiars</i>	1.159	0,30	335.541
<i>Persones en fulls familiars</i>	2.746	0,30	794.508
<i>Mitjana de persones en fulls</i>	2,38	-	2,37
<i>Fulls col·lectius</i>	1	0,20	421
<i>Total de persones en fulls col·lectius</i>	10	0,20	5.672

Font: Padró municipal d'habitants a 01/01/2021. Oficina Estadística de l'Ajuntament de València.

El Padró Municipal d'habitants de València divideix els fulls padronals en fulls familiars o col·lectius, depenent de si les persones estan empadronades en la llar o en vivendes col·lectives, és a dir, en residències, vivendes tutelades, etc. Aquesta informació és la que trobem a la taula 9. El barri de La Punta té una població de 2.756 persones distribuïda en 1.160 fulls, dels quals 1.159 són fulls familiars que tenen 2.746 persones vivint en elles. Aquestes dades corresponen al 0,3% del total de la ciutat de València. La mitjana d persones en fulls padronals en La Punta és de 2,38, sols un 0,01 més que a la ciutat de València. En relació als fulls col·lectius, sols hi ha una que suposa el 0,2% del total de la ciutat de València, i en ella viuen 10 persones, xifra que també suposa un 0,2% de la ciutat de València.

Taula 10: Principals dades demogràfiques.

	<i>La Punta</i>	<i>Diferència</i>	<i>Ciutat de València</i>
<i>Taxa bruta de natalitat</i> ³⁰	13,60	6,80	6,80
<i>Taxa bruta de mortalitat</i> ³¹	9,20	-0,40	9,60
<i>Taxa general de fecunditat</i> ³²	57,10	26,70	30,40
<i>Relació de masculinitat</i> ³³	97,10	6,50	90,60
<i>Edat mitjana</i>	42,40	-2,30	44,70
<i>Índex d'envelliment</i> ³⁴	103,60	-48,60	152,20
<i>Índex de sobreenvelliment</i> ³⁵	19,90	4,10	15,80
<i>Índex demogràfic de dependència</i> ³⁶	54,20	0	54,20

Font: Padró municipal d'habitants a 01/01/2021. Oficina Estadística de l'Ajuntament de València.

Sobre les principals dades demogràfiques de La Punta i la ciutat de València, trobem que a la pedania la taxa bruta de natalitat és major, amb una diferència de 6,80 punts respecte a la ciutat, i la taxa bruta de mortalitat és més baixa, amb un 0,40%. A més, l'índex d'envelliment és molt més baix que a la ciutat, amb 48,60 punts menys. Aquesta informació guarda relació amb la taula 2 on vèiem que la distribució per sexe i grups d'edat, on es registrava el major pes de població menor de 16 anys en La Punta, en detriment del pes percentual de la població de 65 anys i més. També trobem una gran diferència respecte a la ciutat en la taxa general de fecunditat amb 26,70 punts més a la pedania que a la ciutat.

³⁰ Nombre de naixements d'una població per cada mil habitants en un any.

³¹ Nombre de defuncions d'una població per cada mil habitants en un any..

³² Nombre de naixements vius per cada grup de 1.000 dones entre les edats de 15 a 49 durant un any determinat.

³³ Raó d'homes per dones d'una població expressada en tant per cent.

³⁴ Proporció del nombre de persones de més de 65 anys respecte a la població total.

³⁵ El nombre de persones majors de 75 anys que hi ha per cada persona major de 65 anys.

³⁶ Proporció de persones dependents (persones menors de 16 anys o majors de 64) sobre la població en edat de treballar (entre 16 i 64 anys).

Taula 11. Població de 16 i més anys en vivendes principals segons sexe i relació amb l'activitat econòmica.

<i>La Punta</i>									
	<i>Total</i>	<i>Actius</i>	<i>% respecte del total</i>	<i>Ocupats</i>	<i>% respecte del total</i>	<i>Aturats</i>	<i>% respecte del total</i>	<i>Inactius</i>	<i>% respecte del total</i>
<i>Homes</i>	1.000	640	29,90	460*	21,50	180*	8,40	365	17,10
<i>Dones</i>	1.135	610	28,50	340*	15,90	270*	12,60	530	24,80
<i>Total</i>	2.140	1.245	58,20	800*	37,40	445	20,80	890	41,60
<i>Ciutat de València</i>									
	<i>Total</i>	<i>Actius</i>	<i>% respecte del total</i>	<i>Ocupats</i>	<i>% respecte del total</i>	<i>Aturats</i>	<i>% respecte del total</i>	<i>Inactius</i>	<i>% respecte del total</i>
<i>Homes</i>	317.870	213.480	31,80	154.680	23	58.800	8,70	104.390	15,50
<i>Dones</i>	354.220	205.090	30,50	143.460	21,30	61.635	9,20	149.130	22,20
<i>Total</i>	672.090	418.580	62,30	298.125	44,40	120.445	17,90	253.510	37,70

Font: Cens de població i vivenda. 2011. Padró municipal d'habitants. Oficina Estadística de l'Ajuntament de València. **Nota:** les dades es presenten arrodonides a 0 i a 5. Les dades marcades amb * poden contenir errades elevades de mostreig.

A la pedania hi ha un 58,20% de la població que està en actiu sense registrar diferències significatives entre sexes. D'aquest percentatge, el 37,40% es troba ocupada, on trobem major percentatge d'homes que dones, amb un 21,50% i un 15,90% respectivament. Pel que fa a la població aturada, aquesta suposa el 20,80% on els homes tenen menor pes percentual amb un 8,40% front al 12,60% de les dones. Pel que fa a la població inactiva, aquesta té un percentatge del 41,60% i també hi ha diferències entre sexes, havent més dones que homes amb un 24,80% i 17,10% respectivament.

Si comparem les dades de la pedania amb les de la ciutat de València, veiem que en La Punta el percentatge d'actius i ocupats és menor. En el primer cas, la diferència és de 4,10 punts percentuals i, en el segon, de 7 punts. En contraposició, trobem més població aturada i inactiva a La Punta que a la ciutat de València, amb unes diferències percentuals de 2,90 i 3,90 respectivament. Per tant, podem concloure que la situació laboral a La Punta és pitjor que la de la ciutat.

Taula 12: Població activa de 16 i més en vivendes principals segons sexe i activitat d'establiment.

	<i>Agricultura, ramaderia i pesca</i>	<i>Indústria</i>	<i>Construcció</i>	<i>Serveis</i>	<i>Total</i>
<i>Homes</i>	30*	135*	40*	425	640
<i>Dones</i>	15*	40*	0*	540	610
<i>Total</i>	45*	175	40	965	1.245

Font: Cens de població i vivenda. 2011. Padró municipal d'habitants. Oficina Estadística de l'Ajuntament de València. **Nota:** les dades es presenten arrodonides a 0 i a 5. Les dades marcades amb * poden contenir errors elevats de mostreig. **Nota 2:** La indústria i la construcció són el desglossament del sector secundari.

En quant a l'activitat laboral, s'observa que el sector serveis és el que té major pes en la pedania, ja que suposa l'activitat principal en 965 casos dels 1.245. Aquest sector està clarament feminitzat, ja que hi ha 540 dones front als 425 homes. Respecte al sector secundari, aquest té menor pes, sobre tot la construcció, on trobem 40 casos. En el cas de la indústria hi ha un total de 175. Ambdós sectors estan visiblement masculinitzats. Per últim, el sector primari també es troba masculinitzat i és escàs, encara que major que el de la construcció.

Taula 13: Vivendes segons any d'antiguitat.

	<i>La Punta</i>		<i>Ciutat de València</i>	
	<i>Nº vivendes</i>	<i>%</i>	<i>Nº vivendes</i>	<i>%</i>
<i>1801-1900</i>	95	5,80	6.333	1,50
<i>1901-20</i>	127	7,80	7.603	1,80
<i>1921-40</i>	200	12,20	22.186	5,40
<i>1941-60</i>	159	9,70	49.849	12,10
<i>1961-80</i>	310	18,90	193.340	47
<i>1981-2000</i>	146	8,90	85.846	20,90
<i>2001-10</i>	375	22,90	40.087	9,80
<i>2011-20</i>	225	13,70	5.551	1,40
<i>Total</i>	1.637	100	411.026	100

Font: Cadastre Immobiliari Urbà a 1/1/2021. Oficina Estadística de l'Ajuntament de València.

La taula 13 aporta informació sobre l'antiguitat dels habitatges que estan actualment en la pedania. En total hi ha 1.637 habitatges, de les que el 25,80% es construïren abans de 1941, un percentatge alt en comparació amb la ciutat de València, el percentatge de la qual és del 8,70%. A més, a diferència d'altres barris de la ciutat com La Fonteta de Sant Lluís o En Corts, o la mateixa ciutat de València, la quantitat d'habitatges que procedeixen de la dècada dels 60 i 70 registra un percentatge menor. Aquest fet pot

deure's a que algunes de les vivendes foren enderrocades pel projecte de la ZAL. Tenim que el 22,90% dels habitatges es construïren durant el període 2001-2010. Això pot ser provocat per l'augment de la població que entre 2001 i 2000, com indicava la taula 1 d'evolució de la població, va experimentar La Punta amb un increment del 10%. A partir d'aquest moment, la pedania va patir enderrocs i la construcció d'altres vivendes, d'acord amb el desenvolupament del pla de la ZAL, que està actualment paralitzat. L'execució d'alguna part del pla explica el fet de que durant el període de 2001 a 2020, s'hagen construït el 36,60% de les vivendes que actualment estan en peu. Totes aquestes qüestions fan que, malgrat la llarga història que té la pedania, no podem parlar d'una pedania assentada per la influència que ha tingut les polítiques dutes a terme en relació al Port de València.

Taula 14. Valors cadastrals mitjans per vivenda

	<i>La Punta</i>	<i>Variació respecte a la ciutat</i>	<i>Ciutat de València</i>
<i>Valor del sòl</i>	15.421,25€	-2.933,25	18.354,50
<i>Valor de la construcció</i>	35.394,66€	6.389,57	29.005,09
<i>Valor total</i>	50.859,97€	3.498,52	47.361,45
<i>Valor per m²</i>	332,44€	-99,89	432,33

Font: Cadastre Immobiliari Urbà a 1/1/2021. Oficina Estadística de l'Ajuntament de València.

Pel que fa al valor cadastral, tenim que el valor del sòl és de 15.421,25 € que, juntament amb el valor de la construcció de 35.394,66 €, fan un total de 50.859,97 €. Si relacionem aquesta xifra amb la de la ciutat de València, tenim que el valor del sòl és menor en La Punta, amb una diferència de 2.933,25 €. Per contra, el valor de la construcció és molt major, superant els 6.000 €. Això fa que el valor total siga superior a la pedania que a la ciutat. No obstant, el valor per m² és menor en La Punta, amb una diferència de quasi 100 €/m² menys que a la ciutat.

6. Renda i vulnerabilitat

En aquest sisè apartat, s'expliquen les dades sobre el nivell econòmic i taxes de vulnerabilitat de la població de la pedania de La Punta i de la zona d'actuació del Centre Municipal de Serveis Socials (CMSS) de Quatre Carreres al que pertany la major part del seu territori. Juntament amb la pedania també proporciona servei a altres barris com Mont-Olivet, Malilla, La Fonteta de Sant Lluís, En Corts, Forn d'Alcedo i Castellar-Oliveral. Els dos darrers corresponen al districte Pobles del Sud i la resta al de Quatre Carreres. Cal tenir en compte que existeix molta heterogeneïtat entre les distintes zones, pel que és necessari estudiar les dades del CMSS amb cautela, ja que cada barri pot tenir una realitat diferent.

Taula 15: Valors de renda mitjana i població en risc de pobresa per seccions censals.

<i>Seccions</i>	<i>Renda</i> ³⁷	<i>Risc de Pobresa</i> ³⁸
1041	8.823	33,80
1054	11.461	20,60

Font: "Àrees vulnerables a la ciutat de València. Seccions censals. 2019", Oficina Estadística de València.

Encetem amb els valors de renda mitjana i de risc de pobresa de la ciutadania que viu en les dues seccions de La Punta. Entre ambdues seccions s'observen diferències. La secció 1041 és la que s'ubica més allunyada de la ciutat, limitant al sud amb Pobles del Sud. És també la zona més afectada per la ZAL. Aquesta secció presenta una renda baixa amb 8.823 de mitjana i un risc de pobresa alt, amb un 33,80. En canvi, la secció 1054, que és la que llinda per l'est amb el barri de Natzaret, presenta una renda més alta, assolint els 11.461 de mitjana i presenta un risc de pobresa del 20,60%, un 13,2 menys que la secció 1041.

³⁷ Renda Mitjana d'una persona resident a la secció indicada. Un valor alto indica un nivell menor de vulnerabilitat. Any de referència: 2016.

³⁸ Percentatge de població amb ingressos per unitat de consum inferiors al 60 % de la mitjana en la secció. Un valor alt indica major nivell de vulnerabilitat. Any de referència: 2016.

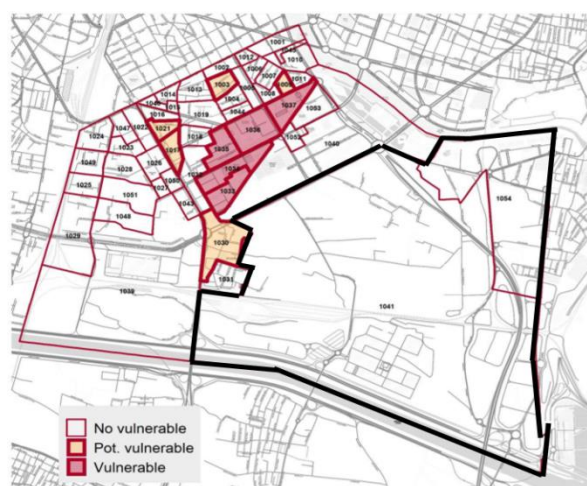
Taula 16: Població vulnerable del CMSS.

CMSS de Quatre Carreres	Població 2019	Total població vulnerable	% població / barri	% població vulnerable / CMSS
En Corts	12.106	3.926	32,40	18,60
Mont-Olivet	19.448	6.131	31,50	29,10
Malilla	21.943	0	0	0
Fonteta de Sant Lluís	2.950	1.050	35,60	5
Na Rovella	7.815	6.220	79,60	29,50
La Punta	2.603	877	33,70	4,20
Forn d'Alcedo	1.243	0	0	0
Castellar-Oliveral	6.800	2.848	41,90	13,50
Total CMSS	74.908	21.052	28,10	100

Font: “Àrees vulnerables a la ciutat de València. Seccions censals. 2019”, Aplicat als centres municipals de Serveis Socials CMSS” (2020).

Pel que fa a la població vulnerable del CMSS de Quatre Carreres, s’observa que els barris que presenten majors percentatges són Na Rovella, amb un 79,60% de població vulnerable i Castellar-Oliveral, el percentatge del qual és del 41,90%. A continuació, tenim quatre barris i pedanies amb un percentatge de vulnerabilitat semblant, entre el 31 i el 36%. Entre aquests es troba La Punta, amb un 33,70%. La població vulnerable de la zona d’actuació del CMSS és de 28,10%.

Plànol 6. Població vulnerable del districte Quatre Carreres

Font: “Àrees vulnerables a la ciutat de València. Seccions censals. 2019”, Aplicat als centres municipals de Serveis Socials CMSS” (2020:147).

Al plànol de zones vulnerables del districte Quatre Carreres no es remarca cap de les dues seccions de La Punta com a zona vulnerable o potencialment vulnerable. Recordem que la situació de la secció 1041 presenta pitjors valors de renda i pobresa que la 1054. En canvi, hi ha barris propers que sí són potencialment vulnerables, com és

el cas d'una secció de La Fonteta de Sant Lluís, o vulnerables, com és la situació de totes les seccions menys una del barri de Na Rovella.

Taula 17: LIHC, població amb baixos ingressos i alts costos de la energia, 2016.

<i>Districte</i>	<i>LIHC</i>
<i>Quatre Carreres</i>	13,20%
<i>Ciutat Vella</i>	0%
<i>L'Eixample</i>	0%
<i>Pobles del Nord</i>	21,90%
<i>Ciutat de València</i>	10,20%

Font: Projecte de mapa de la pobresa energètica per a l'Ajuntament de València. Universitat Politècnica de València (2016).

L'indicador LIHC (Low Income, High Cost) mostra la relació de població amb baixos ingressos i alts costos d'energia. La taula 17 ofereix aquest indicador en el districte on existeix un percentatge més alt, en els districtes on és més baix, la dada global de la ciutat de València i el districte de Quatre Carreres. En el cas del districte on s'ubica La Punta, aquest indicador és del 13,20%. Es considera que és un indicador alt, ja que es situa per sobre del valor de la ciutat de València, que està en 10,20%. Per tant, s'apropa més al percentatge més elevat, que es situa en Pobles del Nord amb un valor de 21,90%, que a les xifres més baixes enregistrades a Ciutat Vella i l'Eixample amb un valor de 0%.

Taula 18: Percentatge de llars per davall del llindar de la pobresa -indicador AROPE- per CMSS.

	Llars sota el llindar de la pobresa
Quatre Carreres	31,60%
<i>Benimaclet</i>	7,70%
<i>Salvador Allende</i>	32,50%
<i>Ciutat de València</i>	20,60%

Font: Lorente, Raúl (Dir.): Diagnòstic de necessitats socials de la ciutat de València: Col·lectius vulnerables i nous perfils de vulnerabilitat en un context de greu crisi econòmica. Ajuntament de València i Universitat de València, 2017.

La taula 18 mostra dades sobre el percentatge de llars que es situen per davall del llindar de la pobresa per CMSS. A Quatre Carreres tenim una xifra que s'apropa considerablement a la quantitat més alta dels CMSS de la ciutat de València, amb un 31,60%, estant el percentatge més alt en 32,50% que correspon al CMSS de Salvador Allende. D'altra banda, Benimaclet és el CMSS que presenta un menor percentatge, amb el 7,70% de les llars.

Taula 19: Proporció de llars per cada component de l'indicador AROPE segons CMSS

INDICADORS AROPE		% CMSS	% Ciutat de València
		Quatre Carreres	
1) No es pot permetre anar de vacances al menys una setmana a l'any		42,80	34,60
2) No pot permetre's un menjar de carn, pollastre o peix almenys cada dos dies		*	<1
3) No pot permetre's mantenir l'habitatge a una temperatura adequada		13,80	12
4) No té capacitat per a afrontar despeses imprevistes (de 650 €).		38,80	40
5) Ha tingut retards en el pagament de despeses relacionades amb l'habitatge principal	Préstec hipotecari	4,50	7,70
	Compres ajornades o altres préstecs	3,40	16
	Pagament del rebut de lloguer	4	14
	Algun rebut d'aigua, llum, calefacció	13,30	11,10
6) No pot permetre's disposar d'un automòbil		14,50	10,30
7) No pot permetre's disposar d'un ordinador		16,20	8,10
8) No pot permetre's disposar de connexió a Internet		12,70	8
9) No pot permetre's disposar de calefacció		13	12,20
10) No pot permetre's disposar d'aire condicionat		10,20	12,80
11) No pot permetre's disposar d'una rentadora		*	1

Font: Lorente, Raül (Dir.): Diagnòstic de necessitats socials de la ciutat de València: Col·lectius vulnerables i nous perfils de vulnerabilitat en un context de greu crisi econòmica. Ajuntament de València i Universitat de València, 2017.

La taula 19 recull informació de l'indicador AROPE. Aquest aglutina nou variables que corresponen a les sis primeres de la taula 19 i a la variable número 11. Les dos que queden no s'han inclòs perquè presentaven baixes freqüències. Es tracta de: “No pot permetre's disposar de telèfon” i “No pot permetre's disposar de televisió”. D'altra banda, les variables 7, 8, 9 i 10 s'han incorporat. Aquestes fan referència a disposar d'ordinador, connexió a internet, calefacció i aire condicionat respectivament.

Les dades mostren que a nivell general la zona d'actuació del CMSS de Quatre Carreres presenta una situació més vulnerable que la totalitat de la ciutat de València. Així doncs, s'observa que el 42,80% de les llars no poden permetre's anar de vacances almenys una setmana a l'any i el 16,20% no poden disposar d'un ordinador, percentatges que són inferiors a la ciutat de València, amb un 34,60% i un 8,10% respectivament.

En conclusió, La Punta és una pedania que presenta diferències entre les seues dues seccions i podem considerar que és una zona de renda mitjana-baixa. Això també es

reflexa en l'indicador LIHC on trobem que un percentatge mitjà-alt de la població disposa d'ingressos baixos i alts costos d'energia.

Altre indicador a destacar és l'indicador AROPE. D'una banda, tenim que el CMSS presenta un dels percentatges més alts en llars per sota del llindar de pobresa, situant-se per sobre de la ciutat de València. També presenta dades més elevades en percentatge de persones que no poden permetre's anar de vacances almenys una setmana a l'any, d'un ordinador o un automòbil.

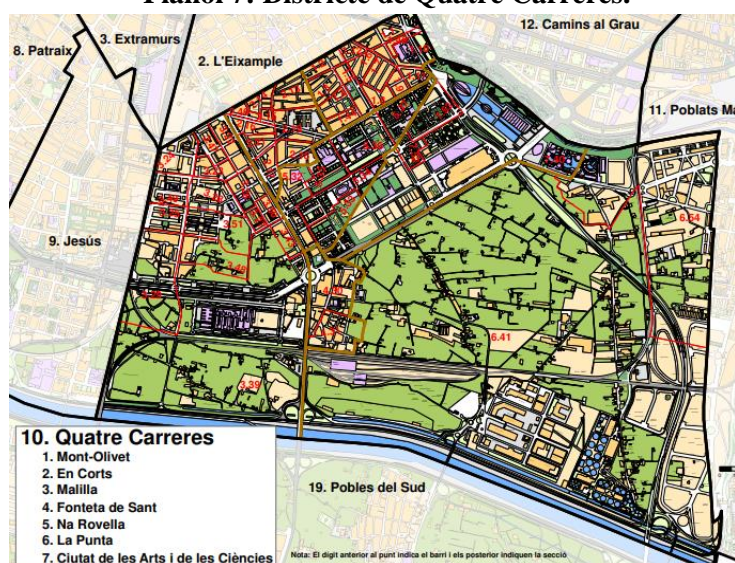
Cal no oblidar que quan fem referència a districte o al terreny d'àmbit d'actuació del CMSS parlem d'unitats territorials molt heterogènies i és possible que la realitat del barri siga distinta a la que presenten aquestes taules.

7. Recursos

Al següent apartat es recullen les dades dels distints recursos amb els que compta el barri de La Punta. Primerament s'exposaran els recursos socials i, a continuació, altres recursos de caire educatiu i sanitari. En últim lloc, també es tindrà en compte els recursos de transport. La xarxa de transport públic és important en tant que serveix per a millorar o dificultar la comunicació i relació entre el barri i la resta de la ciutat.

Plànol 7: Districte de Quatre Carreres.

Fuente: Ajuntament de València (<https://www.valencia.es/val/districtes>)

7.1 Recursos socials

CENTRE MUNICIPAL DE SERVEIS SOCIALS QUATRE CARRERES (no està dins del barri, però està al mateix districte).

Calle Arabista Ambrosio Huici S/N 46013 València

Tel: 962084080 / Fax: 963331073 / E-mail: cmssquatrecarreres@valencia.es

CENTRE MUNICIPAL D'ACTIVITATS PER A PERSONES MAJORS DE MONTOLIVET (no està dins del barri, però està al mateix districte).

Plaça de Vicente Alcober Coloma Professor, s/n, 46006 València,

Tel: [962 08 74 74](tel:962087474)

ASOCIACIÓN ARCA DE NOÉ

Carretera de la Font d'en Corts, 125, 46013 València

Tel: 960010295 – 637604052 / E-mail: contactar@elarcaNatzaret.org /

Web: <https://elarcaNatzaret.org/>

ASSOCIACIÓ DE VEÏNS FONT D'EN CORTS
Carretera Font d'en Corts, 105-1 46013 (Valencia)
E-mail: aavvfontdencorts@gmail.com

VEM SERVICIOS SANITARIOS (empresa de servicios sanitarios, formación, ambulancias)
Carretera En Corts, 231 Mercavalencia- locales del 14, al 17, 46013 Valencia
Tel (Urgencias 24 horas): [963 57 03 04](tel:963570304) / Tel (Atención al Cliente): 963 570 705 / E-mail (dirección): m.j@vem.es / Web: <https://www.vem.es/>

ASOCIACIÓN DE VECINOS LA UNIÓN DE LA PUNTA
C/ Jesus Morante Borrás, 152 46012, Valencia
E-mail: avvlauniolapunta@hotmail.com

ASOCIACIÓN VALENCIANA DE FORMACIÓN SANITARIA Y MEDIO AMBIENTE (AVFSYMA)
C/ Ignacio Zuloaga, nº 30, 7 46024, Valencia
Tel: (+34) 648090701 / E-mail: infoavfsyma@gmail.com

7.2 Recursos educatius

CENTRE PRIVAT- CONCERTAT D'EDUCACIÓ INFANTIL, PRIMÀRIA I SECUNDÀRIA SANTA MAGDALENA SOFÍA
C/ carrera del riu, 67 46024 – València
Tel: 963 67 15 81 / Fax: 963 16 40 90 / E-mail: esther.sanemeterio@fesofiabarat.es

ÁREAS DE INFLUENCIA CENTROS DE EDUCACIÓN ESPECIAL

COL·LEGI PÚBLIC D'EDUCACIÓ ESPECIAL ROSA LLÁCER
C/ Pintor Rafael Mocholí nº 8, 46026, Castellar-l'Oliveral, València
Tel: [961205720](tel:961205720) / Fax: [961205721](tel:961205721) / E-mail: 46028119@gva.es
URL del centro: <https://portal.edu.gva.es/cpeerosallacer>

EOI VALÈNCIA-QUATRE CARRERES (està en el barri de Na Rovella, en el mateix districte de Quatre Carreres)
Avinguda dels Germans Maristes, 25, 46013 Valencia
Tel: 962 54 23 07 / Web: <https://mestreacasa.gva.es/web/eoiquatrecarreres/inici>

7.3 Recursos sanitaris

HOSPITAL CLINICO UNIVERSITARIO DE VALENCIA (hospital de referència fora del barri)
Av Blasco Ibáñez, 17 46010 Valencia
Tel centre: 961973500

HOSPITAL LA MALVA-ROSA (hospital de referència, fora del barri)
C/ Isabel de Villena, 2 46011 Valencia
Tel centre: 961925400

- Centres d'Especialitats Públics

CENTRO DE ESPECIALIDADES DE VALENCIA EL GRAO

C/ Pare Porta, 10 46024 Valencia

Tel cita prèvia: 963469563

Tel centre: 963469560

CENTRO CASA DEL MAR (ISM DE VALENCIA)

Avda. del Puerto, 300-1 46024 Valencia

Tel centre: 963108850

- Centre de salut

CONSULTORIO AUXILIAR DE VALENCIA LA PUNTA

C/ Jesus Morante Borrás, 176 46012 Valencia

Tel cita prèvia: 963870350

Tel urgències: 963870350

Tel centre: 961205600

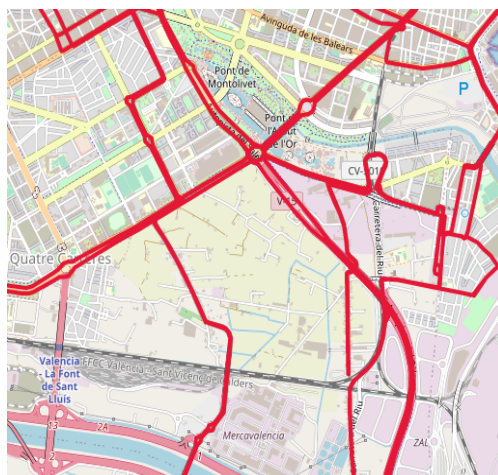
7.4 Recurs de transport

Línies d'autobús de l'Empresa Municipal de Transport de València (EMT):

<https://geoportal.emtvalencia.es/visor?lang=es>

- 4 Port/Natzaret - Poeta Querol
- 14 Forn d'Alcedo/Pinedo - Estació del nord
- 15 Pinedo - Estació del nord
- 24 Porta de la mar - El Saler / El Palmar
- 25 Porta de la mar - El Saler / El Perelló
- 30 Natzaret - Hospital Clínic
- 95 Jardí del Túria
- 99 Palau de congressos - La Malva-Rosa

Plànol 8: Recorregut de les línies de l'EMT que passen pel barri de La Punta

Font: pàgina web de l'Empresa Municipal Transport de València

Parades de Metro del barri de La Punta:

Per la zona no hi ha parades del metro

Punts d'estacionament de Valenbisi:

Per la zona no hi ha llocs d'estacionament de Valenbisi.

Sí que circula el carril bici (com es pot observar a la fotografia), però no hi ha llocs d'estacionament.

Plànol 9: Recorregut de les línies de carril bici que passen pel barri de La Punta

Font: pàgina web de l'Empresa Municipal Transport de València.

8. Centre Municipal de Serveis Socials

8.1 Memòries del Centre Municipal de Serveis Socials de Quatre Carreres

A aquest apartat es presenten les dades del CMSS de Quatre Carreres de l'any 2020. Cada any els CMSS realitzen una memòria on es recullen els serveis prestats. En aquest estudi també es tindran en compte algunes dades de la Memòria de l'any 2010, amb la finalitat de poder disposar de l'evolució de les intervencions que s'han realitzat des del CMSS Quatre Carreres.

Taula 20: Expedients segons barri i CMSS.

		2010		2020	
		Expedients	% CMSS	Expedients	% CMSS
QUATRE CARRERES	<i>Castellar-Oliveral</i>	128	5,40	125	4,70
	<i>El Forn D'Alcedo</i>	42	1,80	36	1,30
	<i>En Corts</i>	450	19,10	406	15,10
	<i>La Fonteta S.Lluís</i>	134	5,70	112	4,20
	<i>La Punta</i>	29	1,20	37	1,40
	<i>Malilla</i>	415	17,60	439	16,30
	<i>Mont-Olivet</i>	753	31,90	669	24,90
	<i>Na Rovella</i>	409	17,30	443	16,50
	<i>No Consta*</i>	-	-	368	13,70
	<i>Altres*</i>	-	-	57	2,10
	<i>Total CMSS</i>	2.360	100	2.692	100

Font: Memòria del Servei d'Informació, CMSS Quatre Carreres, 2020 i 2010.

*NOTA: S'indica com a "NO CONSTA" el nombre d'expedients que no tenen un barri assignat, i com a "ALTRES" els expedients que figuren en un barri que no correspon a la seua zona d'actuació.

La taula 20 mostra que el CMSS de Quatre Carreres va treballar un total de 2.692 expedients familiars durant l'any 2020, dels que el 1,40% correspondria a La Punta, amb una xifra total de 37. És la pedania, juntament amb Forn d'Alcedo, que presenta dades més baixes. En canvi, les zones en les que s'han obert més expedients són els barris de Mont-Olivet, Na Rovella i Malilla, amb un 24,90%, 16,50% i un 16,30% respectivament. L'any 2010 el CMSS acumula un total de 2.360 expedients, dels quals l'1,20% correspon a La Punta. Novament és la zona que menys expedients disposa. En comparació amb l'any 2010, han augmentat els expedients en 332.

Taula 21: Persones usuàries del CMSS Quatre Carreres segons edat i sexe.

	Dones		Homes		Altres		Total	
	Número	%	Número	%	Número	%	Número	%
<i>0-15</i>	23	56,10	16	39	2	4,90	41	2,40
<i>16-17</i>	2	100	0	0	0	0	2	0,10
<i>18-64</i>	1.028	68,40	469	31,20	5	0,30	1.502	87,20
<i>65-79</i>	76	65,50	40	34,50	0	0	116	6,70
<i>80 i més</i>	40	64,50	20	32,30	2	3,20	62	3,60
<i>Total</i>	1.169	67,80	545	31,60	9	0,50	1.723	100
<i>% segons sexe</i>	67,80		31,60		0,50			

Font: Memòria del Servei d'Informació, CMSS Quatre Carreres, 2020

Pel que fa a les persones usuàries del CMSS de Quatre Carreres, l'any 2020 varen ser ateses un total de 1.723 persones, de les quals un 67,80% eren dones i un 31,60% homes. Respecte a l'edat, destaca el gran percentatge que acumula la cohort d'edat d'entre 18 a 64 anys amb el 87,20% sobre el total, sense haver diferències rellevants entre sexes. Veiem que la intervenció a persones majors de 65 anys o més és molt més alta, assolint poc més del 10% (10,30%), i menor és el percentatge d'atenció a persones menors (2,50%). En conclusió, el perfil més freqüent és d'una dona entre 18 i 64 anys.

Taula 22: Intervencions segons el sector de referència de la intervenció

	<i>Intervencions</i>	<i>%</i>
<i>Família</i>	1.102	44,60
<i>Altres grups en situació de necessitat</i>	813	32,90
<i>Persones migrants</i>	237	9,60
<i>Majors</i>	105	4,30
<i>Dona</i>	81	3,30
<i>Discapacitat</i>	32	1,30
<i>Refugi i asil</i>	30	1,20
<i>Persones sense llar</i>	20	0,80
<i>Infància</i>	11	0,50
<i>Joventut</i>	10	0,40
<i>Persones en situació de dependència</i>	10	0,40
<i>Malaltia mental</i>	9	0,40
<i>Addicions</i>	4	0,20
<i>Minories ètniques</i>	4	0,20
<i>Malaltia terminal</i>	2	0,10
<i>Persones privades de llibertat</i>	1	0
<i>Total</i>	2.471	100

Font: Memòria del Servei d'Informació, CMSS Quatre Carreres, 2020.

La taula 22 ofereix informació sobre el tipus d'intervenció que s'ha realitzat en el centre. En total s'han realitzat 2.471 intervencions l'any 2020, de les que 1.102 són atenció a les famílies, el que suposa un 44,60% del total. Aquesta informació està en consonància amb les edats de les persones usuàries que hem vist a l'anterior taula. La taula 21 mostrava que 10,30% del total de les persones usuàries eren persones de 65 o més anys i veiem que l'atenció a majors és del 4,30%. D'altra banda, també veiem que la intervenció a la infància i joventut no presenta percentatges alts, 0,50% i 0,40% respectivament, el que es relaciona amb el baix percentatge de persones usuàries menors d'edat (2,50%). Pel que fa als percentatges més alts, després de l'atenció a les famílies es troba l'atenció a altres grups en situació de necessitat amb un 32,9%, i les persones immigrades, percentatge que descendeix al 9,60%.

En comparació amb les dades de la Memòria del 2010, assenyalar que en aquest any es produïren un total de 3.419 intervencions, pel que estem parlant de quasi 1.000 intervencions més que en 2020. Respecte al tipus d'intervenció, l'atenció a les famílies guanya pes, donat que el percentatge en 2020 és del 52,40, és a dir, 7,8 punts percentuals més que en 2020. Aquesta reducció també s'ha vist en l'atenció a persones majors, on s'ha passat d'un 16,90% l'any 2010, any en el que era la segona intervenció més freqüent, al 4,30% del 2020. Altre descens amb respecte al 2010 és la de "Altres grups en situació de necessitat", que han passat de 60 (1,80%) l'any 2010, a 813 (32,90%) l'any 2020.

Respecte a la comparació entre el barri de la Punta i el CMSS de Quatre Carreres, al qual pertany, podem dir que el barri suposa 78 expedients de tots els oberts en el CMSS, un % del total del centre. En ells poden trobar-se poques similituds. Família i altres grups en situació de necessitat ocupen els dos primers llocs en tots dos espais analitzats. En el cas de les intervencions realitzades amb famílies fins i tot presenten resultats similars (entorn del 44%). Majors ocupa el tercer lloc entre els expedients del barri i el quart en el CMSS.

Ací acaben les similituds. Les intervencions relacionades amb minories ètniques ocupen el cinqué lloc en el barri, mentre que en el CMSS descendeix fins al lloc 14. El següent

és infància (sisé lloc en el barri i 9 en el CMSS), persones en situació de dependència (lloc 11 en el CMSS) i dona (sisé lloc en el CMSS).

Taula 23: Intervencions segons tipus de valoració

		Intervencions	%
Necessitats relacionades amb la informació i accés als sistemes de protecció social.	Informació general sobre Serveis Socials	242	7,70
	Informació accés a recursos en matèria d'estrangeria	12	0,40
	Informació sobre la necessitat d'accés a recursos associatius i de voluntariat	2	0,10
	Informació sobre altres recursos de protecció social. Seguretat Social	13	0,40
	Informació sobre altres recursos de protecció social. Sistema de Justícia. Tràmits Jurídics.	8	0,30
	Informació sobre altres recursos de protecció social. Sistema de salut	2	0,10
	Informació sobre altres recursos de protecció social. Sistema educatiu	5	0,20
	Informació sobre altres recursos de protecció social. Sistema d'habitatge	7	0,20
	Informació sobre prestacions econòmiques (PEIS)	21	0,70
	Manca d'ingressos per cobrir necessitats bàsiques	928	29,40
Necessitats relacionades amb falta de mitjans de subsistència.	Condicions d'habitabilitat inadequades	1.433	45,40
	Desnonaments i impagament de lloguers	2	0,10
	Emergències relacionades amb la vivenda	101	3,20
	Emergències relacionades amb causes inesperades	8	0,30
	Falta d'allotjament	85	2,70
	Impossibilitat de fer front a despeses inesperades	26	0,80
	Impossibilitats de fer front a despeses relacionades amb l'habitatge	28	0,90
Necessitats relacionades amb una adequada convivència personal-familiar.	Cribratge universal de víctimes de violència de gènere	165	5,20
	Desatencions/negligència en la cura de persones adultes	1	0
	Deterioraments relacions familiars	1	0
	Dificultats per atendre als membres de la família que requereixen atenció específica	8	0,30
	Família monomarental i monoparental	1	0
	Limitació d'autonomia personal. Dificultat de la mobilitat	2	0,10
	Limitació d'autonomia personal. Dificultat per dur a terme tasques quotidianes	1	0
	Maltractament en persones adultes	6	0,20
	Situació de greu exclusió social	5	0,20
	Situació de soledat i aïllament	1	0
Necessitats relacionades amb una adequada integració	Valoració de desatenció de persones adultes	6	0,20
	Valoració de risc en menors	11	0,40
	Violència sexual en persones adultes	1	0
	Dificultats per a la inserció laboral. Manca de permís de treball	1	0
	Dificultats per a la inserció laboral. Falta de formació o reciclatge professional	3	0,10
	Dificultats per a la inserció laboral. Atur de llarga durada	2	0,10
Dificultats per a la inserció social. Discapacitat	1	0	
Dificultats per a la inserció social. Problemes greus de salut	3	0,10	

social	(malaltia mental)		
	Dificultats per a la inserció social. Relacions conflictives amb el veïnat	1	0
	Dificultats per a la inserció social. Resistència a relacionar-se fora del grup de pertinença (grup ètnic)	1	0
	Situació greu d'exclusió social	3	0,10
	Informació general sobre Serveis Socials	1	0
	Informació accés a recursos en matèria d'estrangeria	1	0
	Informació sobre la necessitat d'accés a recursos associatius i de voluntariat	1	0
	Informació sobre altres recursos de protecció social. Seguretat Social	1	0
	Informació sobre altres recursos de protecció social. Sistema de Justícia. Tràmits Jurídics.	2	0,10
	Informació sobre altres recursos de protecció social. Sistema de salut	2	0,10
	Informació sobre altres recursos de protecció social. Sistema educatiu	1	0
	Informació sobre altres recursos de protecció social. Sistema d'habitatge	1	0
	Informació sobre prestacions econòmiques (PEIS)	1	0
Total	3.158	100	

Font: Memòria del Servei d'Informació, CMSS Quatre Carreres, 2020.

En aquesta taula es mostren les atencions segons el tipus de valoració que s'han realitzat al CMSS. Destacar que 1.433 han sigut causades per la carència d'ingressos per a cobrir les necessitats bàsiques. Aquest tipus d'intervenció és el més freqüent, que arriba a assolir el 45,40% i s'enquadra en les necessitats relacionades amb la manca de mitjans de subsistència. Per darrere es situen necessitats relacionades amb la informació i l'accés a sistemes de protecció social, ja que un 29,40% són intervencions que s'han fet per a informar sobre prestacions econòmiques i el 7,70% per a proporcionar informació general sobre serveis socials. La resta de les atencions presenten percentatges inferiors al 6%.

Si es comparen aquestes dades amb la memòria del 2010, obtenim que les intervencions sobre informació de prestacions i recursos eren més habituals (48,20% informació sobre les prestacions dels serveis socials i 22,10% informació sobre altres recursos de protecció social). Actualment, aquestes intervencions han perdut pes i han augmentat aquelles que es produeixen per causes de carències econòmiques.

Cal remarcar que s'ha produït un canvi en l'aplicació informàtica que utilitza el Servei, passant de SIUSS a Socyal, canvi que s'ha produït en gener de 2020. Encara que s'ha garantit la continuïtat dels expedients, pot haver-se produït un tall metodològic que afecte a la comparabilitat dels resultats dels anys 2010 i 2020.

Coincideixen les temàtiques dels expedients entre el barri i el CMSS. Les majors diferències les trobem en els ítems que només podem trobar en el barri (informació sobre sistema d'ocupació, relacionats amb recursos de protecció social, desatenció/negligència en la cura de menors i els relacionats amb les dificultats per a la inserció laboral: cerca de la primera ocupació, dificultats motivades per causes culturals, falta d'habilitats en la cerca d'ocupació).

D'altra banda, hi ha algunes valoracions que només poden trobar-se en l'anàlisi de l'activitat del CMSS (Sistema de justícia: tràmits jurídics, falta d'allotjament o situació de greu exclusió social, per només esmentar algunes) que responen a les múltiples realitats que ha d'afrontar (cal no oblidar que el CMSS de Quatre Carreres presta els seus serveis a huit barris que van sumar en 2021, 2.692 expedients).

Taula 24: Selecció de recursos aplicats amb major freqüència

	<i>Recursos</i>	<i>%</i>
PEI manutenció	1.220	56,60
PEI aigua	182	8,50
PEI deute lloguer	138	6,40
PEI llum	129	6,00
Informació general sobre S.S	103	4,80
PEI despeses de comunitat	72	3,30
PEI pròtesis oculars	54	2,50
PEI varies	32	1,50
PEI necessitat odontològica	29	1,40
Informació / derivació programa de dependència	18	0,80
PEI necessitat d'integració social (oci i temps lliure menors)	15	0,70
Activació protocol desnonaments	13	0,60
PEI audiòfons	12	0,60
Renda valenciana d'inclusió (RVI-RGIS)	12	0,60
PEI gas	12	0,60
PEI entrada en vivenda	12	0,60
PEI pagament desnonament	11	0,50
Informació sobre prestacions econòmiques	10	0,50
PEI alimentació i higiene infantil	10	0,50
PEI allotjament alternatiu	9	0,40
Intervenció d'urgència front la recepció de part d'altres sistemes (salut, justícia, 112...)	9	0,40
Prestació econòmica per a cures en l'entorn familiar	9	0,40
PEI adquisició de mobiliari i electrodomèstics	7	0,30
Menjador social	7	0,30
Ajuda de menjador escolar (convocatòria anual)	5	0,20
Teleassistència municipal	5	0,20
PEI desplaçaments	5	0,20
Teleassistència amb mòbil (ATENPRO)	5	0,20
PEI productes ortoprotèssics	5	0,20
PEI allotjament provisional (pensió)	4	0,20

Font: Memòria del Servei d'Informació, CMSS Quatre Carreres, 2020.

Per a finalitzar, la taula 24 mostra informació sobre els recursos aplicats més habituals al CMSS de Quatre Carreres. El més habitual és la prestació econòmica individual (PEI) a la manutenció amb un 56,60%. El següent més aplicat, amb gran diferència amb l'anterior és el PEI destinat al pagament de l'aigua amb un 8,45%, el deute del lloguer amb un 6,40% i la llum amb el 6%.

No és possible realitzar una comparativa amb la memòria de l'any 2010, donat que els recursos no són els mateixos. No obstant, cal assenyalar que durant el 2010 el recurs més freqüent era l'ajuda econòmica de menjador (beca de menjador) amb un 22% sobre el total. Com a segon recurs torna a estar la manutenció, però en aquest cas el percentatge és del 17%.

8.2 Entrevista al Centre Municipal de Serveis Socials de Quatre Carreres

Per complementar les dades quantitatives facilitades pel Centre Municipal de Serveis Socials de Quatre Carreres, s'ha incorporat la vessant qualitativa mitjançant la realització d'una entrevista a la seua directora. Aquest CMSS de Quatre Carreres juntament amb el CMSS de Natzaret, atenen a la població del barri de La Punta.

La directora del CMSS de Quatre Carreres assenyala que La Punta és el barri més diferent de la resta de barris corresponents del centre que dirigeix. El seu enclavament enmig de l'horta, l'estructura rural del barri i les seues vivendes i la forma de vida d'aquest barri, el fan únic i particular. Pel que fa a la seua població, la persona entrevistada distingeix entre la població de La Punta de tota la vida (població envellida), població d'ètnia gitana i població immigrant. Entre aquest darrer sector de població, destaquen els assentaments itinerants i/o ocupats de persones en situació de vulnerabilitat greu que, majoritàriament, són població d'ètnia gitana d'origen romanès.

Pel que fa a les demandes i/o problemàtiques que es recullen des del CMSS de Quatre Carreres s'enumeren les següents. En primer lloc, agricultors amb baixos recursos que no demanen ajudes fins al final de les seues vides, especialment de teleassistència o dependència. A banda, també hi ha molta població major que ha viscut tota la seua vida en La Punta que es nega a abandonar la seua casa. En moltes ocasions això deriva en casos de població adulta en situació de desatenció que, a més, donada la dispersió urbanística de la zona, facilita l'aïllament social. En tercer lloc, entre la població

immigrant destaquen els casos d'absentisme escolar, problemàtica en la que treballa especialment l'Associació Alana. A més, comenta que en este sector de la població es reuneixen els requisits per sol·licitar la renda valenciana d'inclusió, però que aquesta ajuda no reverteix la situació no tant per factors econòmics sinó per factors culturals.

Respecte a les necessitats i carències que té el barri, es considera que les millores a nivell educatiu són urgents. A nivell de recursos sanitaris, s'exposa que la població es sol desplaçar fins al barri de Natzaret. Tot i així, com que es tracta d'un barri relativament menut a nivell demogràfic en comparació amb altres, es considera que caldria abastir a nivell de recursos altres barris més grans. Altra problemàtica té a veure en les barreres arquitectòniques i d'accés amb les que compta el barri que, s'accentua encara més en la població major. A més, tenint en compte que el barri no està ben dotat a nivell de serveis i comerços i que s'han de desplaçar o bé a Natzaret o bé a altres barris del districte de Quatre Carreres, aquests problemes d'accés prenen més importància.

Durant l'entrevista també s'assenyala el treball i presència de diverses entitats que treballen en aquest enclavament de l'horta. Així doncs, s'enumeren les associacions de veïnes i veïnes, l'alcaldia pedania, l'Associació Alana i l'Associació El Arca de Noé. D'alguna manera, tots aquests agents, com a part del barri i solució de les seues problemàtiques, s'enfronten a reptes i millores de futur. En aquest sentit, des de la direcció del CMSS Quatre Carreres, es destaca la qüestió de la integració social de la població immigrant de La Punta, fet que passa per l'eliminació d'estigmes i l'abolició de guetos.

8.2 Entrevista al Centre Municipal de Serveis Socials de Natzaret

Per a l'elaboració de la guia hem inclòs l'entrevista al Centre Municipal de Serveis Socials de Natzaret, centre de referència per a la població de La Punta compresa entre l'autovia V-15 i el llinar amb Natzaret. L'entrevista es va realitzar al mateix CMSS de Natzaret i ens va atendre la directora i part de l'equip de treballadores del centre.

El primer que assenyalen és que, comparativament amb la població de Natzaret, a penes tenen casos de la població de La Punta. Es tracta d'una població molt dispersa i disseminada, però que a grans trets no és tan marginal com la de Natzaret. Els recursos majoritaris en aquesta pedania solen ser de dependència i vivenda. En el primer cas, es

tracta de població major amb una estructura familiar i econòmica sòlida. Són casos on els familiars sol·liciten l'ajuda a la dependència i, per tant, és població assistida. Molts d'aquests casos es concentren en les vivendes construïdes per a real·lotjar a les afectades pel pla ZAL, pel que viuen en habitatges de nova construcció i amb bones condicions. El segon cas, per contra, és el d'aquelles persones que sol·liciten recursos en torn a les condicions d'infravivenda en les que viuen. Tot i que ara mateix no detecten cap assentament de xaboles en aquesta zona, sí coneixen casos en els que viuen llogats en habitatges sense aigua, llum i condicions d'higiene. Sobre aquest perfil de població, valoren el treball que es duu a terme des de l'Associació El Arca.

Des de l'experiència del CMSS de Natzaret, s'afirma que la població de La Punta no representa un perfil demandant de serveis socials. En aquest aspecte, apunten un perfil de població que, tot i necessitar els recursos, no els sol·liciten. Des del seu parer, el repte dels serveis socials és precisament detectar i arribar a tot eix col·lectiu de població que es queda fora del sistema de serveis socials.

Si prenem el barri de Natzaret com a referència, La Punta té moltes mancances a nivell social. Donada la dispersió i el nombre total d'habitants, opinen que no tindria sentit crear centres de serveis socials, sanitaris i educatius, però sí caldria proporcionar equipaments en aquests aspectes per tal de que es pogueren aglutinar les intervencions.

Per últim, assenyalen que la ubicació geogràfica, els problemes d'accés i la distància territorial entre la pedania i el CMSS de Natzaret dificulta l'accés tant per part de la població de La Punta al centre, com per part de les treballadores del centre a les possibles usuàries. En aquest darrer cas, s'exposa a més, una realitat del propi centre que afecta, indirectament, a la població de La Punta. El CMSS de Natzaret, tot i que assumeix una població quantitativa i aparentment moderada, està sobrecarregat per la quantitat de casos que atenen al barri de Natzaret, una de les zones de la ciutat que concentra població marginal i en situació de vulnerabilitat. Aquest fet, en part, obstaculitza el treball de camp que requeriria, per exemple, el cas de La Punta.

9. Altres aportacions

En la realització d'aquest informe s'ha comptat amb la col·laboració de distintes entitats i agents de La Punta. En aquest apartat s'inclouran a grans trets les principals qüestions de cadascuna de les entrevistes realitzades. Primerament, a mode d'introducció, s'exposaran els aspectes comuns que comparteixen les persones entrevistades, tant com a representants d'entitats com a veïnat de La Punta. Es tracta d'aspectes que tenen que veure en la concepció de La Punta, la seua memòria i les fites clau en la seua transformació. Així doncs, el que es presenta és un mosaic de reflexions i idees que ens ha compartit les següents persones: l'alcalde pedani de La Punta, el president i tresorer de l'Associació de Veïns Font d'En Corts i el president de l'Associació de Veïns La Unió³⁹.

El primer tret que crida l'atenció i que comparteixen les persones entrevistades és el desacord amb la delimitació administrativa que es fa del territori de La Punta. Com s'avançava als primers apartats d'aquest informe, l'actual delimitació de La Punta inclou el nucli de població de La Font d'En Corts, una zona que no es sent part de La Punta. En base als seus propis orígens i el seu vincle identitari, reclama que es reconega La Font d'En Corts com a pedania autònoma i que s'incloga en el districte de Pobles del Sud. El fet de que incloguen el que consideren el seu poble dintre dels l·lindars del poble veí de La Punta va ser, de fet, l'impuls per a constituir la seua pròpia associació. Des d'aleshores, l'associació assumeix les tasques de l'alcaldia pedania que no tenen, ja que l'alcaldia de La Punta tampoc la senten com a pròpia.

Des de La Punta, estan d'acord amb el fet de que La Font d'En Corts no és part del seu poble i també comparteixen la incomprensió de que administrativament conste com a tal⁴⁰. On hi ha divergències és respecte a si la Font d'En Corts és una pedania autònoma o no, ja que algunes de les persones de La Punta vinculen aquest territori a La Fonteta de Sant Lluís. El fet de que consideren que les fites territorials no siguen fidels a les demarcacions originàries genera, a més, alguna desavinença derivada de la feblesa dels límits entre ambdós nuclis. És el cas de l'Ermita del Fiscal que, segons el veïnat de La

---

³⁹ També hem contactat amb l'Associació de Veïns La Unificadora de La Punta i l'Associació de Veïnes i Veïns Casetes de La Punta amb la intenció d'entrevistar-les, però no hem rebut resposta.

⁴⁰ Donada aquesta percepció i valoració social al respecte, en aquest apartat en que donem veu a les agents locals, diferenciarem ambdós territoris, el de La Font d'En Corts i el de La Punta, tal i com fan les persones entrevistades.

Font d'En Corts estaria dintre dels seus condominis i, per contra, el veïnat de La Punta considera que els pertany.

Sobre l'origen d'aquesta demarcació que tant de malestar genera a la població de La Font d'En Corts, existeixen diverses versions. D'una banda, des de la Font d'En Corts situen la pèrdua d'alcaldia pedania i la dependència a La Punta arran de la implantació del Pla Sud que, va afectar de manera molt més notòria a aquesta zona, fent desaparèixer per complet el barri de Sant Antoni. Algunes persones de La Punta coincideixen en que fou en aquest moment quan es dividí el poble de La Punta de la resta de pobles del sud, passant a formar part del districte de Quatre Carreres. Una de les reivindicacions històriques de La Punta és precisament annexionar-se al districte dels Pobles del Sud, amb qui consideren que comparteixen lligams històrics, veïnals i socials. Una de les possibles hipòtesis que s'han exposat durant les entrevistes és que amb el nou llit del Túria pel sud, tot el que quedava dintre de la ciutat es van considerar barris, i el que quedava fora pobles pedanis. D'altra banda, algunes persones entrevistades opinen que fou al voltant de l'any 2002 amb el govern del Partit Popular quan es van traçar aquestes línies de demarcació del territori. Aquest traçat en línia recta, diuen, eludeix una delimitació històrica del territori on les sèquies posen els límits de cadascuna de les partides que conformen aquesta zona. Tant des de les associacions veïnals entrevistades, com des de l'alcaldia de La Punta defensen la necessitat de recuperar els límits històrics de La Punta i consideren que, per tal d'aconseguir-ho, la saviesa i el coneixement de les persones majors és clau.

El passat d'aquest enclavament a través de la memòria de les entrevistades i de la memòria heretada dels seus majors ha estat altra qüestió que ha sorgit a les entrevistes realitzades amb les persones autòctones de La Punta. Es pot dir que el passat de La Punta i La Font d'En Corts abans de les distintes agressions que han patit els territoris, els serveix com punt d'ancoratge per a establir una comparativa temporal que ajuda a analitzar els costos de l'evolució dels seus pobles. Així doncs, en la memòria recuperen un passat en el que la població conreava els seus camps, criava animals per al consum propi, els xiquets i xiquetes anaven a les escoles ja desaparegudes i es teixien unes relacions veïnals comunitàries que romanen vigents en el sentiment de poble. A més, recorden la quantitat de comerços i serveis que hi havia, tant a La Font d'En Corts com a La Punta: botigues, forn, carnisseries, farmàcies, funerària, magatzem de pinso, bars... Tot i que aquests temps passats dibuixen un poble imminentment agrícola, també

enumeren una sèrie de fàbriques i indústries que oferien treball a bona part dels pobles del sud: Formisa, Grúas Alapont, Maderas Giner, Carrocerías Jorvar, Leche Clesa, Relaminados Moya, una fàbrica de llimonades, altra de gel... Recorden que era tal el moviment que es generava que els bars oferien fins a tres torns per a esmorzar i dos torns per a dinar.

Altre episodi històric que assenyalen és el referent a les festes, en aquest cas de La Punta, caracteritzades per la gran quantitat i qualitat del menjar que el veïnat preparava, la participació de cada barriada on es celebraven berenars i balls, així com per les carreres de cavalls conegudes com a “carreres de joies” que, segons diuen, són originàries de La Punta tot i que actualment sols es celebren a Pinedo⁴¹. Recorden que es celebraven en el camí el Caminot, que estava adoquinat i era molt llarg, fet que el convertia en idoni per a la cursa.

En tercer lloc, altre tret comú a les entrevistes realitzades té a veure en l'impacte de les agressions al territori esbossades en el punt 4 del present treball. La primera es situa als anys 60 arran de la implantació del Pla Sud. El desviament del llit del riu Túria va suposar per al territori de La Font d'En Corts expropiacions de terrenys i cases, com és el cas del barri de Sant Antoni, un dels nuclis de població més importants, on estava l'alcaldia pedania i l'església, que va desaparèixer parcialment. A banda d'aquestes pèrdues, els portaveus de la seua associació de veïns assenyalen que, a més, van perdre el reconeixement de pedania, que es van voler destruir com a poble. En la zona de La Punta, en canvi, el Pla Sud els va afectar d'altra manera, concretament amb la construcció de les vies del tren que va partir el poble per la meitat.

La segona agressió per al veïnat de La Font d'En Corts va ser la construcció de Mercavalencia l'any 1967, que va acabar de fer desaparèixer el que quedava del barri de Sant Antoni, a partir d'altra ronda d'expropiacions i enderrocs. Una de les persones entrevistades explica que, amb la instal·lació de Mercavalencia es va construir una petita ermita com a testimoni de l'antic barri desaparegut. Per contra, per al veïnat de La Punta la segona intervenció amb efectes nocius per al poble es situa al voltant dels anys 70 amb la construcció de l'autovia del Saler (CV-500) que va acabar de disseminar el territori subdividint-lo en quatre parts. Aquesta via, construïda en alt, tal i com comenten els veïns, genera molts problemes d'inundacions els dies de pluja.

---

⁴¹ <https://www.valenciabonita.es/2016/08/20/la-correguda-de-les-joies/> Consultat el 02/02/22

Possiblement, la irrupció del Pla Especial per a la Zona d'Activitats Logístiques del port de València, aprovat l'any 1994 per l'Autoritat Portuària, l'Ajuntament de València, la Generalitat i la SEPES (entitat pública del Ministeri de Foment), és malauradament el que ha donat fama al poble de La Punta que, en l'imaginari col·lectiu de la ciutat de València, s'associa amb la ZAL. El seu veïnat, 20 anys després de que enderrocaren el centenar d'alqueries situades en la partida del Perú, conserva la indignació i la frustració d'un procediment ple d'irregularitats que queda palès en els solars erials que han deixat intactes d'ençà la seua demolició. La lluita contra la ZAL va fer germinar l'Associació de Veïns La Unificadora de La Punta, conformada per moltes de les famílies expropiades i reallotjades en les vivendes conegudes popularment com les casetes de La Punta. Des de l'Associació de Veïns La Unió, enumeren el mal plantejament d'aquest pla urbanístic que es va imposar sense consulta veïnal, sense legalitat jurídica i deixant a les persones afectades sense casa i sense la seua forma de vida. A canvi, els oferiren una vivenda, la hipoteca de la qual encara segueixen pagant moltes de les seues propietàries. A més, valora d'excessiu el fet de que els ubicaren en aquesta zona, enfront d'un solar que els recorda dia rere dia, que allí estava la seua casa, la seua llimera, la figuera i la seua història familiar.

D'altra banda, també al voltant dels anys 2000 es varen produir expropiacions al terme de La Punta, tal i com es recorda des de l'alcaldia pedania i l'agrupació veïnal La Unió. Es tracta de les que es realitzaren per a la construcció del complex arquitectònic La Ciutat de Les Arts i les Ciències, així com el barri al que li atorga el nom. Les persones entrevistades assenyalen que L'Assut de l'Or era una dels llandars de La Punta, de manera que on es situa actualment el Pont de l'Assut de l'Or i l'Àgora, històricament pertanyia a La Punta. De fet, tal i com recorden els vells i les velles de La Punta, antigament, quan algú faltava s'emportaven en un carruatge de cavalls el fèretre, des de l'església de La Punta fins al cementeri. Les veïnes i familiars de La Punta acompanyaven el trajecte fins a l'Assut de l'Or, lloc emblemàtic en aquest ritual de dol local, per ser l'indret des d'on s'acomiadaven per sempre del seu veí o veïna. Algunes de les persones entrevistades lamenten que no s'haja conservat l'assut, obra d'origen àrab de gran valor per a la gent de La Punta.

Una valoració generalitzada entre les persones entrevistades és que les distintes agressions al territori han esmicolat el territori i la imatge d'aquell passat de pobles vius i pròspers. A més, arran de totes aquestes vivències se senten menystinguts i abandonats

per les administracions, tal i com han manifestat durant les entrevistes realitzades. Respecte al present, també comparteixen visions i problemàtiques comunes. Una d'elles és el desabastiment de serveis, comerços, recursos i infraestructures per a la població local. D'aquells temps en els que hi havia diverses botigues i comerços, tant a la zona de La Font d'En Corts com de La Punta, actualment no queda res. Els veïns de La Punta expliquen que recentment ha tancat la farmàcia i l'última botiga que donava servei al veïnat de La Punta. Aquest fet és, en certa mesura, causa i conseqüència del descens de població en la pedania.

Actualment, de la població autòctona de La Punta i de La Font d'En Corts hi queda un perfil poblacional de gent gran. En la majoria dels casos no s'ha produït un relleu generacional degut, principalment, a la manca de parc d'habitatges. Respecte a aquesta qüestió s'han de tenir en compte alguns aspectes. En primer lloc, les transformacions en els models familiars tradicionals. Antigament es mantenia un model familiar troncal en el que els fills i filles, al casar-se hi convivia a casa dels pares o sogres. En aquests casos, era habitual la construcció d'una petita ampliació en les alqueries i cases de camp per a acollir a les noves habitants. Aquest model es va transformar, de manera que la generació de les persones nascudes al voltant de 1950, al casar-se s'establien en altre domicili. Tal i com han exposat les veïnes que han participat en aquest estudi, no totes les filles de La Punta i de La Font d'En Corts pogueren quedar-se i moltes hagueren d'anar-se'n a viure a altres indrets de les rodalies. Les generacions més joves també han sofert aquest problema, agreujat encara més per les successives demolicions d'habitatges en els darrers anys.

En segon lloc, les condicions de moltes de les alqueries que no tenen clavegueram públic ni aigua potable, suposen un inconvenient per a l'habitabilitat d'algunes persones. A més, algunes veus consideren que el Pla General d'Ordenació Urbana (PGOU) i el Pla d'Acció Territorial de l'Horta (PATH) aprovat l'any 2018 pel qual es declara la protecció de l'horta, impossibiliten la nova construcció i sumen obstacles en la rehabilitació de les vivendes. Apunten que, aquesta realitat se l'està trobant el veïnat nouvingut que respon al perfil de famílies joves d'altres barris de la ciutat que han arribat, en gran mesura, per l'efecte èxode al camp provocat per la pandèmia. Es tracta del segon perfil de població que defineixen les persones entrevistades que estan sent ben rebudes per part de la població local i autòctona.

El tercer perfil de població, per contra, no compta amb aquesta valoració tan positiva. Es tracta de la població migrant d'origen romanès que viu a La Punta i a La Font d'En Corts des de fa 15 o 20 anys. L'Associació El Arca treballa quotidianament amb els xiquets, xiquetes, adolescents i famílies romaneses, fent una tasca imprescindible que es detallarà en aquest informe posteriorment, així com les particularitats d'aquesta població resident en el territori d'anàlisi. Tal i com exposaven les persones portaveus de El Arca i com s'ha manifestat en les diverses entrevistes realitzades, la població autòctona comparteix un sentiment de rebuig i una valoració negativa sobre aquesta població. D'alguna manera, aquesta població vulnerable esdevé el boc expiatori sobre el que bolcar la responsabilitat dels mals que pateix el territori. Així doncs, no existeix cap tipus d'integració d'aquesta població en el territori d'acollida i el relat que s'ha pogut rastrejar per part del veïnat de La Punta i La Font d'En Corts és que viuen en condicions d'insalubritat, que no treballen perquè es dediquen a la ferralla, que generen escombraries i deixalles i que han protagonitzat robatoris en cases i en els camps. De manera que, per a la població local són una amenaça per a les seues propietats (que han de cuidar per tal d'evitar okupacions) i per a l'entorn. Des de El Arca manifesten que sí han observat alguna relació esporàdica i caritativa per part de veïnes autòctones amb algunes mares romaneses, però que majoritàriament impera aquesta perspectiva fonamentada amb prejudicis. No obstant, malgrat aquesta percepció no es materialitza una conflictivitat explícita en la convivència. Sobre la complexitat de la realitat d'aquesta població aprofundirem més endavant.

Per rematar amb les qüestions compartides entre el veïnat, de totes les entrevistes realitzades es percep certa desesperança respecte al futur immediat i a llarg plaç. Al veïnat de La Punta i La Font d'En Corts no els valen les paraules, necessiten fets. Per això cadascuna de les associacions i entitats que representen, denuncien certes problemàtiques que els afecten en el present i tracten de preveure possibles inconvenients que els puguin afectar, com és el cas de la construcció de la Ciutat Esportiva del Llevant (UD) o la resolució final de la ZAL.

Una de les persones membres de El Arca, envers al futur de La Punta, plantejava que les possibles línies de futur per a La Punta passen per una pregunta política: què volem que siga La Punta? Una zona industrial? Una zona d'horta? Una zona urbana? Considera que actualment hi ha activitat industrial en un territori i unes vies d'accés que no estan adaptades per a la circulació de transports de tan gran tonatge. D'altra banda, la possible

solució passa per un repoblament que es veu limitat per la protecció d'una horta que, tot i ser la darrera barrera natural amb l'Albufera, s'ha vist asfaltada i abandonada. Mentrestant, les associacions de veïns i l'alcaldia pedania segueixen en actiu reivindicant solucions als problemes que cadascuna d'elles detecta i que s'exposen a continuació.

9.1 Entrevista a l'alcalde pedani de La Punta

La Punta és l'únic barri del districte de Quatre Carreres que compta amb alcaldia pedània, que s'ubica al xalet del Doctor Bartual (C/Alberto García Esteve s/n), inaugurat el darrer any 2020 i fruit dels pressupostos participatius. Per a l'elaboració d'aquest estudi hem entrevistat al seu alcalde pedani, qui va assumir el càrrec en desembre de 2019. La seua funció és la de servir de nexa d'unió entre les demandes de la ciutadania i l'Ajuntament de València, tant respecte a qüestions concretes com l'enlluernament públic, adequació dels carrers o sol·licitar contenidors, com respecte a qüestions més generals.

Una de les demandes generals que sol·licita l'ajuntament de La Punta és que s'unifique el codi postal per al territori de La Punta, ja que a hores d'ara hi ha quatre codis postals per a aquest terreny administratiu. A més, com s'ha apuntat adés, des d'aquest consistori es demana formar part del districte de Pobles de Sud, amb qui comparteixen més característiques i inquietuds que amb els barris del districte de Quatre Carreres. Respecte a l'altra qüestió anteriorment esmentada referent a la particularitat i idiosincràsia pròpia de La Font d'En Corts, l'alcalde reconeix el passat històric i autònom d'aquesta zona i entén que no es senten representats per l'alcaldia que representa. Tot i així, afirma haver-se oferit a recolzar qualsevol iniciativa que duguen des de la seua associació, que qualifica com a activa.

Altra de les fites que l'alcaldia es proposa és la de solucionar el problema del parc d'habitatge que, com a ell, ha expulsat a molts descendents de La Punta. Això passa per revertir la política urbanística. Exposa que l'administració va més lenta del que es voldria, però considera que hi ha un canvi i una intenció de millora. Des de l'aprovació en 2018 del Pla d'Acció Territorial de l'Horta (PATH), que protegeix la zona de La Punta amb el nivell 1, el màxim de protecció, qualsevol intervenció és molt limitada i, apunta, es generen contradiccions amb el Pla General d'Ordenació Urbana (PGOU) de l'Ajuntament de València. Així doncs, des del consistori pedani es considera que caldria

mirar amb deteniment el cas particular de La Punta, solar per solar, per tractar de garantir la protecció de l'horta, però permetent la rehabilitació i la urbanització de certs solars i zones de manera controlada. Apunta que hi ha molts solars que antigament eren hortes i que es formigonaren per a usos industrials (com els que s'han esmentat en la introducció d'aquest bloc, concretament al parlar del passat de La Punta), i altres que s'asfaltaren en un moment donat en el que es preveia que anaven a destinar una gran part del terreny per a instal·lar un polígon industrial. Per tant, es considera que en aquests casos, caldria revertir-se el terreny.

Pel que fa als camps d'horta abandonats, exposa la dificultat que presenten alguns d'ells que estan en mans d'immobiliàries. Moltes compraren terrenys amb la intenció de construir però amb l'esclafit de la bombolla l'edificació no va anar avant i els solars estan abandonats. El consell agrari controla qui són els propietaris i fa seguiment per tal de solucionar la situació, però, en molts d'aquests casos, les immobiliàries han desaparegut. En bona part, aquest fet ha provocat que La Punta haja inaugurat les sancions que la Regidoria d'Agricultura posà en vigor l'any 2021 per als camps no llaurats, abandonats i no condicionats. Des de l'alcaldia, es tracta de promoure el banc de terres, que funciona com una mena d'immobiliària en la que es poden arrendar o vendre terres per al seu cultiu.

D'altra banda, assenyala indispensable millorar certes infraestructures com és el cas del col·lector que passa pel carrer Jesús Morante Borràs que genera problemes d'inundacions. En la mateixa línia, afirma que hi ha algunes sèquies que estan destinades a desbordar, ja que es varen construir per a un cabdal que és molt inferior del que acullen. Afirma que aquesta problemàtica que afecta a sis sèquies està en vies de millora. D'altra banda, i de cara a la millora de l'habitabilitat de la zona, manifesta el problema de la manca de xarxa de clavegueram, d'aigua potable, de gas natural i de connexió a internet. La instal·lació de la fibra, aprovada per llei, es suposa que s'haurà d'aplicar pròximament.

Des del consistori consideren totes aquestes mesures necessàries per a fomentar el repoblament de La Punta, d'una manera controlada i amb un model alternatiu al que representava el PAI Moreres, que considera que era una intervenció estratègica per a fer desaparèixer La Punta. L'interès generat per algunes famílies joves per la zona arran de la pandèmia es vist de manera positiva i com a possible solució. De la mateixa manera, també es valora favorablement la intenció d'alguns restauradors d'obrir establiments en

la zona, on exposa el cas d'un reconegut i guardonat xef que està tractant de resoldre els problemes dels permisos de rehabilitació d'una alqueria que pretén ser la seu del seu restaurant.

Respecte a l'altra població majoritària de La Punta, la migrant romanesa, valora de manera positiva el treball que realitza El Arca amb aquest sector de població. Des del consistori pedani es té informació de la realitat que viu aquesta població gràcies, en gran mesura, al treball d'aquesta associació. L'alcalde afirma que més que en els Centres Municipals de Serveis Socials, és mitjançant El Arca amb qui aquest veïnat manté relació amb l'ajuntament local, qui realitza tràmits burocràtics per a la sol·licitud de beques escolars, de menjador, de transport, etcètera. L'alcalde és coneixedor d'algunes de les problemàtiques a les que s'enfronta la població romanesa de La Punta que s'exposaran detingudament en l'entrevista realitzada a El Arca, com per exemple, les condicions d'infravivenda en les que habiten algunes famílies, l'existència de màfies que els cobren el lloguer de les cases sense ser-ne propietaris o els problemes escolars de les xiquetes i xiquets i el centre educatiu al que van.

Pel que fa als serveis, des de l'alcaldia es manifesta la necessitat de reforçar els serveis socials i sanitaris de la pedania, així com millorar les infraestructures, tant de mobilitat com comercials. Respecte al deficitari servei de transports en La Punta, des de la seua alcaldia es proposa un servei de transport a demanda per a aquesta línia que connecta la pedania amb la ciutat. D'altra banda, també assenyala la necessitat d'un espai social per al poble, com puga ser un centre cívic que funcione de lloc d'encontre de les distintes associacions i col·lectius de La Punta. En aquest sentit exposa que aquesta carència s'ha tingut en compte amb la remodelació de la casa del poble del xalet de Bartual, on s'ha habilitat una sala de lectura i un espai de reunió per al veïnat.

A nivell associatiu, La Punta compta amb una població molt activa i participativa. El nombre d'associacions que existeixen per a una població amb tan pocs habitants n'és una mostra. Des de l'alcaldia s'assenyala del potencial de mobilització i participació que tindria La Punta si totes les associacions veïnals s'uniren i treballaren conjuntament. Exposada, a més, que farà aproximadament 3 anys, s'ha creat una associació d'ames de casa que reuneix a unes 150 sòcies i que organitzen moltes activitats com pilates, ball, costura... Al remat, donen resposta a una necessitat que, fins ara, no s'havia abordat.

9.2 Entrevista a l'Associació de Veïns La Unió

Com s'introduïa a l'inici d'aquest apartat, s'ha entrevistat el president de l'Associació de Veïns La Unió. Moltes de les qüestions que s'abordaren durant l'entrevista, han estat exposades anteriorment, pel que en aquest subapartat tractem de manera sintètica alguns trets específics de l'associació.

Els orígens d'aquesta la situen en l'any 82-83, tot i que no es va constituir formalment fins l'any 1984. Arrel d'una problemàtica derivada de la instal·lació d'un col·lector al carrer Jesús Morante i Borràs, un grup de veïnes i veïns decidiren associar-se per tal de sumar forces a la tasca que l'alcalde pedani d'aquella època realitzava. El seu president recorda com, d'entre els seus estatuts s'inclou vetlar per la bona harmonia i benestar de la població, serveis, infraestructures i béns municipals.

D'aquesta associació va sorgir als anys 2000 l'Associació de Veïns La Unificadora, una escissió de La Unió formada per les persones afectades per la ZAL que van considerar oportú constituir una associació de manera independent per fer front a les problemàtiques particulars que aquest pla urbanístic imposava.

Actualment La Unió està formada per aproximadament 150 sòcies que o bé viuen en La Punta, són filles de La Punta però resideixen en altres barris o són gent no autòctona però que té negocis allí i, per tant, s'afilia perquè comparteix interessos amb el veïnat. El seu president, que fa 35 anys que assumeix el càrrec de l'associació, reflexiona sobre la representativitat de l'associació. Tot i que aquesta busca el bé comú del poble, considera que entre el veïnat poden haver moltes opinions i posicions i no totes estan presents en l'associació.

En aquesta línia, comparteix una opinió personal que formula com a veí i no com a representant de l'associació. Després de tants anys de lluita i en base a la situació actual de La Punta, manifesta que la seua percepció respecte a la protecció de l'horta ha anat modificant-se. A la prioritat de salvar l'horta, ara afegeix la necessitat de salvar als llauradors. Front aquesta situació planteja un debat que es sintetitza en la següent afirmació: *“És una pena que desaparega l'horta, però mal pare és el que vol que el seu fill tinga el mateix ofici que ell”*.

Més enllà del debat sobre el futur de La Punta, des de l'associació reivindiquen solucions per a les problemàtiques que viuen en el present. A més de la necessitat de

recuperar els límits històrics de La Punta i format part de la Junta Municipal de Pobles del Sud, reivindiquen que se'ls reconega administrativa i simbòlicament. En aquest darrer sentit, considera que després de les expropiacions en la zona nord de La Punta, com a mínim una de les parades de la línia de metro que s'està construint ha d'anomenar-se La Punta. També es reclama una millora en les instal·lacions i servei sanitari, així com de recursos socials i de transport. Respecte a aspectes arquitectònics, es reclama el soterrament de les vies que tants problemes de mobilitat genera, a més de totes les exigències detectades i analitzades en la part introductòria d'aquest apartat.

9.3 Entrevista a l'Associació de Veïns Font d'En Corts

Tal i com s'ha assenyalat anteriorment, el veïnat de La Font d'En Corts no es sent identificada amb el poble de La Punta, tot i que administrativament aquesta zona s'englobe dintre dels llinars de la pedania. Per a apropar-nos a la realitat d'aquesta població, hem entrevistat al president i al tresorer de la seua associació.

Els orígens de l'associació són tan antics com la reivindicació de que se'ls reconega com a poble independent de La Punta. Els seus portaveus expliquen que els seus pares ja formaven part de l'associació i que aquesta participació ha anat heretant-se de pares a fills. L'any 2019 van sol·licitar a la Junta Municipal de Russafa l'adscripció de La Font d'En Corts als Pobles del Sud i, per tant, el reconeixement com a pedania. A hores d'ara no han rebut resposta.

Actualment 160 persones formen part de l'associació, el que suposa una representativitat de pràcticament el 100% de la població de La Font d'En Corts que, segons els seus càlculs, deu rondar sobre els 300 o 400 habitants. Consideren que totes les famílies hi formen part de l'associació. Aquesta té la funció d'alcaldia pedania, ja que garanteix el manteniment de la zona i fa d'interlocutora entre el veïnat i les administracions. Compten amb local propi que, recentment ha estat reformat per tal d'acomplir amb les mesures de seguretat i prevenció de la COVID.

A banda dels orígens històrics propis de La Font d'En Corts, assenyalen una particularitat pròpia vinculada a la terra. El triangle que forma aquest territori s'ha dedicat històricament al conreu de la carxofa i el garrofó, una identitat present en el logotip de la seua associació. En aquest sentit expliquen que, en aquesta zona, la majoria del veïnat té un camp en producció per a consum propi, pel que els camps estan

en bon estat. Són els propis veïns i l'associació qui s'encarrega de controlar que els camps estiguen en bon estat i no s'abandonen. Critiquen alguns programes de reinserció social que es duen a terme en alguns camps propietat de Conselleria i que consisteixen en cedir els camps a persones sense recursos. La crítica ve donada per la manca de constància en el cultiu que, sovint acaba amb els camps abandonats.

Per la seua localització, La Font d'En Corts s'ha vist afectada de manera diferent per les distintes agressions al territori. Així doncs, Mercavalencia va ser una de les intervencions que va afectar més a aquesta zona i que a hores d'ara segueix afectant. Unes de les reivindicacions més habituals d'aquesta associació veïnal té a veure en que el nucli de població siga una de les portes d'entrada a aquest mercat. El trànsit de camions de matinada i la velocitat de la circulació genera moltes molèsties. D'ahí que el veïnat demane mesures per a controlar aquesta problemàtica. Assenyalen que la seua lluita ja ha donat algun fruit, com és el cas del semàfor que hi ha en Cura Palanca i Camí d'En Rochs, que aconseguiren després d'una manifestació. Actualment segueixen reclamant que posen més passos de vianants en la Carretera Font d'En Corts, punt neuràlgic de la població, per tal de facilitar la mobilitat del veïnat, especialment de la gent més major.

A diferència del veïnat de La Punta, els de la Font d'En Corts valoren de manera positiva el servei de transport públic, ja que donada la situació geogràfica, està millor comunicat. En canvi, respecte a la manca de recursos sanitaris, socials, comercials i de serveis, ambdues zones comparteixen les mateixes reivindicacions.

9.4 Entrevista a l'Associació El Arca

Altra entitat que esdevé clau per a conèixer la realitat de La Punta és El Arca, concretament per a apropar-nos a un sector de població molt present en aquesta zona, però sobre la que no es té massa informació més enllà de l'estigma i el prejudici. La presència quotidiana i el treball social i educatiu que realitza aquesta associació en La Punta, el converteixen en un agent clau. Per a les membres de El Arca, les delimitacions territorials i identitàries que distingeixen altres agents entrevistats estan en segon plànol i no els atenyen. De manera que, per a les treballadores d'aquest col·lectiu, quan parlen de La Punta es refereixen a la zona delimitada administrativament, incloent així La Font d'En Corts, on tenen la seua seu.

El Arca va nàixer l'any 1991 al barri de Natzaret al caliu d'un grup de joves vinculats a la parròquia del barri i amb sensibilitat per les desigualtats socials. Progressivament va anar professionalitzant-se, desvinculant-se de la parròquia i arriba a convertir-se en una entitat referent pel seu treball socio-educatiu en l'àmbit de la infantesa, la joventut i la intervenció sociocomunitària.

Gràcies al seu treball en el barri de Natzaret, l'any 2010 detecten l'existència d'un sector de població infantil amb necessitats específiques. Concretament, observaren que molts xiquets i xiquetes d'origen romanès matriculats en el CEIP Juan Manuel Montoya tenien interès de participar en les activitats de l'Arca, però tenien un problema d'accés, ja que no vivien a Natzaret i arribaven a l'escola en autobús. Arrel d'ahí detectaren que aquesta població residia a La Punta -probablement arrel dels desplaçaments de població migrant que provocà l'enderroc de les naus de Macosa del carrer Sant Vicent-, que es tractava d'un perfil de població migrant amb gran presència de població infantil i juvenil i que la seua realitat era desconeguda a nivell social.

L'any 2013-2014 decidiren oferir activitats en La Punta dues vesprades a la setmana. Aquestes es realitzaven a l'aire lliure i a l'Ermita del Fiscal i van servir per testar la necessitat real de crear un espai de referència per a que els xiquets i xiquetes no s'hagueren de moure, així com per a mostrar a l'administració aquesta problemàtica i la necessitat de recursos. Així fou com l'any 2015 es lloga un local que es converteix en la seu de El Arca a La Punta, després de signar un conveni en l'ajuntament que dona estabilitat i continuïtat al projecte.

Des d'aleshores treballen de manera habitual amb una població d'entre 40 i 50 xiquets, xiquetes i joves i unes 20 famílies. Tot i que afirmen que, donades les particularitats de la població, aquest és un projecte transitori ja que en qualsevol moment aquesta població pot desaparèixer. Un exemple d'aquests desplaçaments poblacionals, però també del desconeixement i l'aporofòbia social, és el cas de l'assentament de població romanesa, gitana espanyola i altra població sense recursos que vivia en situació de xabolisme en la zona de la Nova Fe. Abans de la pandèmia foren desplaçats per la construcció del nou barri Turianova i, molta d'aquesta població s'instal·là en La Punta. Aquests desplaçaments, no tenen a veure en qüestions culturals d'itinerància i nomadisme, sinó a qüestions econòmiques: són pobres i no tenen habitatge estable ja que van expulsant-los de distints indrets.

En La Punta, un dels nuclis de població més nombrosos d'aquest col·lectiu és el barri de Pedrós, conegut popularment com Shanghai. La història d'aquests habitatges es remunta als anys 60 amb l'arribada de població andalusa, majoritàriament de Jaén, de classe obrera que construïren aquestes humils vivendes. Amb el temps i la millora econòmica d'aquestes famílies es traslladaren, però aquest conjunt de cases sempre estigueren habitades per famílies amb pocs recursos. És el cas de la població gitana espanyola que habitava el barri de Pedrós i que es va substituir per la població romanesa que actualment hi viu. Es tracta d'un conjunt d'habitatges on resideixen dos o tres famílies per vivenda, que deuen sumar aproximadament un total de 40 famílies. A banda de Shanghai, els portaveus de l'associació situen en el mapa els distints nuclis de població on resideixen les famílies amb les que treballen. Destaquen un a prop del Camí d'Anouers per ser el que en pitjor condicions es troben.

Les condicions d'habitatge de les vivendes varien. Hi ha algunes que reuneixen unes condicions mínimes, però que pel fet d'estar ubicades en un entorn d'horta, plantegen problemes d'inundacions, clavegueram, olor, etc. Altres són més precàries, ja que moltes no compten amb llum, aigua, sanitaris i, en alguns casos, ni sostre. També hi ha alguns casos de xabolisme, tot i que a hores d'ara no és un cas majoritari.

Segons ens expliquen les treballadores de El Arca, la majoria de les famílies romaneses es troben en règim de lloguer, contra el discurs social que parla d'okupació de les vivendes. Existeixen casos, efectivament, però solen ser molt minoritaris. Altra qüestió és la situació que es dona quan es paga un lloguer a un suposat propietari que veritablement no ho és. Existeixen màfies que es fan passar per propietaris, pel que, a efectes legals, les seues víctimes de l'estafa estarien en situació d'okupació. També ens informen de casos en els que el propietari fa una cessió d'ús a canvi de cuidar el terreny. En aquests casos es tracten de casetes o barraques per a guardar el material agrícola que les famílies romaneses converteixen en vivenda. Però incideixen que, el cas més comú és l'arrendament en negre a propietaris que no viuen en La Punta. tot i que són arrendaments indemostrables, existeixen contractes informals i rebuts del banc als quals elles tenen accés a l'hora de tramitar recursos com, per exemple, la renda valenciana.

Pel que fa a la situació administrativa i legal d'aquesta població, el personal d'aquesta entitat exposa les irregularitats i deficiències burocràtiques que pateixen com a persones immigrants. En aquest cas, consideren que són tractats com a població europea de segones als quals no poden deportar, però que s'enfronten a altres situacions que

obstaculitzen la seua regularitat. La primera dificultat es troba en l'acte administratiu d'enregistrar-se com a ciutadà europeu, mitjançant el qual s'aconsegueix el número d'estranger espanyol, document que necessiten per empadronar-se, accedir als serveis socials, etc. La dificultat en aquest cas ve donada pel fet de que aquest tràmit no es realitza a totes les comissaries. Per exemple, la de Sapadors que seria la més propera, no ofereix aquest servei. Altres problemàtiques relacionades amb el tema de vivenda, per exemple, venen donades pel fet de que molts dels habitatges no tenen cèdula d'habitabilitat, per la qual cosa no es possible l'empadronament necessari per a accedir a alguns recursos. En el cas de població infantil, la situació es complica al no tenir el document nacional d'identitat. El consolat de Romania està a Castelló, fet que per a les famílies de La Punta suposa una dificultat afegida a la seua tramitació.

La situació educativa dels xiquets i xiquetes romaneses no és molt millor. El primer gran problema és un problema estructural que fa referència a les particularitats del centre educatiu al que acudeixen. Segons relata una de les persones entrevistades, el CEIP Juan Manuel Montoya, va ser traslladat de Sant Antoni de Benagéber a les instal·lacions de l'antic centre Vicente Hervias. En origen, va estar dissenyat per als fills i filles de població itinerant i firera, especialment gitana espanyola, dels anys 70 i 80. Amb el canvi d'ubicació, segueix acollint població de distintes zones de la ciutat que, com els xiquets i xiquetes romanesos de La Punta, arriben al centre en autobusos. El resultat és una escola d'una sola línia, amb capacitat per a 200 alumnes, però amb una població escolar de 50 amb dificultats amb l'idioma i majoritàriament romanesa. És a dir, un gueto. Mentre que la població autòctona de La Punta van al CEIP El Saler, els infants romanesos van a aquest centre en el que a les problemàtiques estructurals es sumen problemàtiques internes⁴².

Les expectatives escolars sobre els xiquets i xiquetes comencen a decaure i arriben a sisè de primària sense les competències més bàsiques de llegir i escriure. Fruit d'aquesta manca d'expectatives és l'anomalia que representa aquest centre que és l'únic de la Comunitat Valenciana que no té assignat un centre d'educació secundària. Com que la matriculació a l'institut no és automàtica, El Arca s'encarrega de tramitar aquestes

---

⁴²<https://directa.cat/lequip-docent-del-collegi-public-juan-manuel-montoya-de-valencia-denuncia-irregularitats-i-vulneracions-dels-drets-de-lalumnat/>

https://www.elespanol.com/espana/comunidad-valenciana/20210906/gobierno-valenciano-segrega-colegio-gitanos-pobres-chabolas/608190055_0.html Consultats el 07/02/22

qüestions. Com es pot preveure, les trajectòries escolars no solen ser exitoses, estan marcades per l'abandó escolar. A més, els professionals entrevistats expliquen que les mesures que es contempen per a l'atenció a la diversitat en secundària estan adreçades a partir dels 15 anys, ja que en 12 i 13 anys no és habitual l'absentisme greu. Això esdevé un problema per a aquests adolescents que requereixen aquest servei abans dels 15 anys. Majoritàriament, als 15 anys assumeixen la vida adulta que, en el cas dels xics passa per dedicar-se a l'arreglada de la ferralla i, en el cas de les xiques, assumir el treball domèstic i de cures. En aquest darrer cas assenyalen la quantitat d'embarassos infantils i matrimonis forçats.

Aquesta és la realitat a la que s'enfronten les famílies romaneses i que coneixen bé les persones de l'associació El Arca. Atenent a aquesta situació plantegen una sèrie d'activitats i serveis. Pel matí la seu està oberta al públic per a qualsevol persona que requereix els serveis del que anomenen "oficina de drets socials". Aquest servei de treball social és utilitzat per les famílies romaneses per a la gestió de l'ingrés mínim vital, la renda valenciana, cites mèdiques a la seguretat social i altres tràmits de vivenda i serveis socials. A banda, també realitzen tallers d'alfabetització d'adults dos dies a la setmana als que acudeixen, segons contem, majoritàriament les dones. La resta del matí fan treball intern i de coordinació amb serveis socials, centres de salut i els col·legis, amb qui fan un treball intens i fluid.

Pel que fa a les activitats amb la xicalla, els arreglen totes les vesprades a l'entrada de Pedrós, on els deixa l'autobús escolar i es troben amb les mares. D'ahí els pugem a la furgoneta i van a la seu de El Arca, ja que tot i que la distància és mínima, la manca de voreres fan perillós l'itinerari a peu, especialment per a les més menudes. La franja d'edat amb la que treballen va de 0 a 18 anys. A l'arribar, els donen berenar saludable i després fan activitats adequades a la seua edat. Així doncs, en infantil treballen la lecto-escritura i la psicomotricitat, en primària el reforç escolar i manualitats i, en secundària fan un seguiment més individualitzat per evitar l'abandó escolar. A l'acabar la jornada, acompanyen amb la furgoneta a cadascuna de les xiquetes i xiquets a les seues cases.

A banda, El Arca propicia la sinergia amb altres entitats. A l'arribar a La Punta van convocar una xarxa d'entitats que estigueren intervenint en el barri, encara que no tingueren seu en La Punta. Així fou com va sorgir el treball conjunt de El Arca amb Médicos del Mundo, Creu Roja i Secretariado Gitano que, des de criteris comuns

treballen en aquesta població. Assenyalen que durant el confinament es va visibilitzar el bon funcionament d'aquesta xarxa.

9.5 Referències de La Punta en premsa

El projecte de Zona d'Activitats Logístiques (ZAL) en La Punta associat al Port de València ha centrat l'atenció dels mitjans de comunicació des que es va iniciar en 1994. Les expropiacions i els desallotjaments, la mobilització veïnal, l'impacte sobre un dels últims reductes d'horta a València, les batalles legals, les paralitzacions judicials i els últims intents de reactivar el projecte han omplert i continuen omplint múltiples titulars.

Valencia y el Puerto desbloquean la ZAL 22 años después de iniciarse. El Mundo, 08/02/2017

<https://www.elmundo.es/comunidad-valenciana/2017/02/08/589a22b5ca47410b138b4684.html>

Catorce asociaciones exigen la retirada del plan especial de la ZAL del puerto de Valencia. ABC, 08/07/2017

https://www.abc.es/espana/comunidad-valenciana/abci-catorce-asociaciones-exigen-retirada-plan-especial-puerto-valencia-201707072153_noticia.html?ref=https%3A%2F%2F

Vuelven las protestas por la ZAL. Levante-EMV, 27/06/2017

<https://www.levante-emv.com/valencia/2017/06/27/vuelven-protestas-zal-12183943.html>

Los vecinos de La Punta se movilizan contra la ZAL. Cadena Ser, 23/06/2018

https://cadenaser.com/emisora/2018/06/23/radio_valencia/1529764572_868772.html

Generalitat aprueba el Plan Especial de la ZAL de València con corredor verde. La Vanguardia, 01/12/2018

<https://www.lavanguardia.com/local/valencia/20181201/453261163369/generalitat-aprueba-el-plan-especial-de-la-zal-de-valencia-con-corredor-verde.html>

La digestión de La Punta. La Vanguardia, 22/10/2019

<https://www.lavanguardia.com/local/valencia/20191022/471118635560/la-punta-zal-puerto-valencia.html>

El alcalde de La Punta que se ha rebelado contra la ZAL de Valencia: “El desalojo de 100 familias fue un trauma personal”. Eldiario.es, 03/01/2019

https://www.eldiario.es/comunitat-valenciana/compromis-pedaneo-la-punta-rebelado-zal-desalojo-familias_1_1764470.html

Conselleria y Ayuntamiento estudian ampliar la depuradora de Pinedo en terrenos de la ZAL del Puerto. Valencia Plaza, 13/09/2019

<https://valenciaplaza.com/conselleria-y-ayuntamiento-estudian-ampliar-la-depuradora-de-pinedo-en-terrenos-de-la-zal>

La ZAL del puerto de València vuelve a los tribunales: Per l'Horta denuncia irregularidades urbanísticas. Eldiario.es, 20/02/2019

https://www.eldiario.es/comunitat-valenciana/zal-valencia-per-irregularidades-urbanisticas_1_1689547.html

La ZAL tensa las relaciones entre ecologistas y Ayuntamiento de València. La Vanguardia, 08/05/2020

<https://www.lavanguardia.com/local/valencia/20200506/48996963449/zal-la-punta-valencia-joan-ribo-huerta.html>

Per l'Horta recorre la licencia municipal para continuar con las obras de la ZAL. Cadena Ser, 17/06/2020

https://cadenaser.com/emisora/2020/06/17/radio_valencia/1592415299_429537.html

Luz verde al inicio de las obras para reactivar la ZAL de València. La Vanguardia, 29/04/2021

<https://www.lavanguardia.com/local/valencia/20210429/7416017/luz-verde-inicio-obras-reactivar-zal-valencia.html>

El Gobierno invierte 3,3 millones en acondicionar la ZAL de València, pese a que su apertura está pendiente de una sentencia. Eldiario.es, 21/07/2021

https://www.eldiario.es/comunitat-valenciana/valencia/gobierno-invierte-3-3-millones-acondicionar-zal-valencia-pese-apertura-pendiente-sentencia_1_8158124.html

Com a reacció a la ZAL han sorgit diferents iniciatives per a protegir i recuperar l'horta de la Punta que també han tingut ressó en els mitjans. Paralitzada la ZAL, entitats ecologistes i veïnals han continuat denunciant així mateix noves amenaces a l'horta.

Los antiguos dueños de los solares de la ZAL de Valencia exigirán que revierta a huerta. Las Provincias, 9/07/2017

<https://www.lasprovincias.es/economia/antiguos-duenos-solares-20170908103242-nt.html>

València blindada la huerta. El Periódico, 04/11/2017

<https://www.elperiodico.com/es/sociedad/20171104/valencia-blinda-huerta-6400715>

El plan para recuperar la huerta permitirá la construcción de más de 500 viviendas en La Punta. Valencia Plaza, 09/01/2018

<https://valenciaplaza.com/el-plan-para-recuperar-la-huerta-permitira-la-construccion-de-mas-de-500-viviendas-en-la-punta>

Per l'Horta proposa convertir la ZAL en un corredor verde. El País, 24/05/2018

https://elpais.com/ccaa/2018/05/24/valencia/1527164228_957962.html

València blindada dos millones de metros cuadrados de huerta en el PGOU. Valencia Plaza, 12/03/2019

<https://valenciaplaza.com/valencia-blinda-dos-millones-de-metros-cuadrados-de-huerta-en-el-pgou>

La Punta, un "paraíso de huerta" junto a la ciudad históricamente maltratado que reivindica su identidad. 20 minutos, 14/10/2020

<https://www.20minutos.es/noticia/4404379/0/la-punta-un-paraiso-de-huerta-enclavado-en-valencia-que-reivindica-su-identidad/?autoref=true>

València aprueba propuestas para recuperar huerta en la Punta y el Molino Arroceros de la Torre. Levante-EMV, 25/01/2021

<https://www.levante-emv.com/valencia/2021/01/25/valencia-aprueba-propuestas-recuperar-huerta-31023384.html>

El promotor de la residencia de la Punta ganará 7.000 m2 de huerta. Levante-EMV, 26/01/2021

<https://www.levante-emv.com/valencia/2021/01/26/promotor-residencia-punta-ganara-7-31118695.html>

Entidades vecinales y ecologistas comprueban en una marcha ciclista la afección del Puerto de València en las playas y la herida de la ZAL en la huerta de La Punta. Eldiario.es, 17/04/2021

https://www.eldiario.es/comunitat-valenciana/valencia/entidades-vecinales-ecologistas-muestran-marcha-ciclista-afeccion-puerto-valencia-playas-herida-zal-huerta-punta_1_7831968.html

Vecinos de La Punta creen que el acceso a la Ciudad Deportiva del Levante arrasará alquerías y huerta. Cadena Ser, 30/03/2021

https://cadenaser.com/emisora/2021/03/30/radio_valencia/1617095818_262716.html

La Punta de València y su huerta secular, Levante-EMV, 27/11/2021

<https://www.levante-emv.com/ocio/planes/2021/11/27/punta-huerta-secular-60015414.html>

Una empresa rescatará huerta por primera vez a cambio de edificar. Las Provincias, 21/01/2021

<https://www.lasprovincias.es/valencia-ciudad/empresa-rescatara-huerta-20210120182328-nt.html>

L'abandonament i degradació del barri, la inseguretats, l'absència de dotacions i serveis han sigut denunciats pels mitjans i els moviments veïnals.

“Antes aquí había una playa; ahora es un gueto”. Valencia Plaza, 19/03/2017

<https://valenciaplaza.com/antes-aqui-habia-una-playa-ahora-es-un-gueto>

200 grupos de chabolas se reparten en las zonas más degradadas de Valencia. Las Provincias, 26/01/2017

<https://www.lasprovincias.es/valencia-ciudad/201701/26/grupos-chabolas-reparten-zonas-20170126002959.html>

Alertan de suciedad en las acequias de Font d'En Corts y La Punta. Las Provincias, 23/01/2018

<https://www.lasprovincias.es/valencia-ciudad/alertan-suciedad-acequias-20180123003932-ntvo.html>

Vecinos alertan de la inseguridad por el chabolismo en la huerta de Valencia. Las Provincias, 02/04/2019

<https://www.lasprovincias.es/valencia-ciudad/vecinos-alertan-inseguridad-20190402090514-nt.html>

La Punta se harta de Valencia. Las Provincias, 09/09/2019

<https://www.lasprovincias.es/valencia-ciudad/punta-harta-valencia-20190909000419-ntvo.html>

La Punta de València: la herida abierta por Rita Barberá que nunca cicatriza. Publico, 30/05/2021

<https://www.publico.es/sociedad/punta-valencia-herida-abierta-rita-barbera-cicatriz.html>

La pedanía encadenada a la huerta en tierra de nadie. Las Provincias, 29/11/2021

<https://www.lasprovincias.es/valencia-ciudad/punta-pedania-encadenada-huerta-20211128223352-nt.html>

Canción triste de la Punta. Levante-EMV, 29/11/2021

<https://www.levante-emv.com/valencia/2021/11/29/cancion-triste-punta-60084349.html>

Abandono en La Punta. Las Provincias, 02/11/2021

<https://www.lasprovincias.es/valencia-ciudad/abandono-barrio-punta-20211102200619-ga.html#imagen1>

Vecinos de La Punta, en València, crean una nueva asociación vecinal hartos del ninguneo municipal. Cadena Ser, 16/05/2021

https://cadenaser.com/emisora/2021/05/16/radio_valencia/1621155115_886375.html

Vecinos de la Punta protestarán el día 27 frente al Ayuntamiento de Valencia por el abandono de la pedanía. Las Provincias, 19/05/2021

<https://www.lasprovincias.es/valencia-ciudad/vecinos-punta-protestaran-20210518191628-nt.html>

Igualment, els plans d'actuació i regeneració en La Punta, les inversions municipals i les intervencions urbanístiques han sigut objecte d'informació.

El Ayuntamiento acota a dos zonas la expansión de València: La Punta y Benimàmet. Valencia Plaza, 24/10/2017

<https://valenciaplaza.com/el-ayuntamiento-acota-a-dos-zonas-la-expansion-de-valencia-la-punta-y-benimamet>

La Punta resurge con la reforma de viviendas, un hotel y restaurantes. Levante-EMV, 27/08/2018

<https://www.levante-emv.com/valencia/2018/08/27/punta-resurge-reforma-viviendas-hotel-11898337.html>

Valencia asume inversiones en La Punta para compensar la ZAL. El Mundo, 04/12/2019

<https://www.elmundo.es/comunidad-valenciana/2019/12/04/5de6ca2dfdddfcc738b4601.html>

El ayuntamiento de Valencia mejora la seguridad en los accesos al colegio Santa Magdalena Sofía de La Punta. Cadena Ser, 03/02/2019

https://cadenaser.com/emisora/2019/02/03/radio_valencia/1549202115_503245.html

El chalet del doctor Bartual de La Punta se abre al uso ciudadano. Levante-EMV, 28/09/2019

<https://www.levante-emv.com/valencia/2019/09/28/chalet-doctor-bartual-punta-abre-11792078.html>

Natzaret y La Punta serán los primeros barrios que cumplan con la premisa 'València en 15 minutos'. Valencia Plaza, 04/10/2020

<https://valenciaplaza.com/natzaret-la-punta-primeros-barrios-cumplan-premisa-valencia-15-minutos>

Una pareja construye la primera casa en la Punta después de sesenta años. Levante-EMV, 29/09/2020

<https://www.levante-emv.com/valencia/2020/09/29/pareja-construye-primera-casa-punta-14212800.html>

La Punta, Natzaret y Fuente de San Luis optan al plan estatal de rehabilitación. Levante-EMV, 16/07/2020

<https://www.levante-emv.com/valencia/2020/07/16/punta-natzaret-fuente-san-luis-11250580.html>

La Generalitat rechaza el plan municipal de regeneración de Natzaret, la Punta y la Fonteta. Levante-EMV, 06/11/2020

<https://www.levante-emv.com/valencia/2020/11/06/generalitat-rechaza-plan-municipal-regeneracion-22280280.html>

Els graffittis que han sorgit en La Punta han cridat l'atenció del periodisme valencià. També altres manifestacions culturals com les festes patronals del barri i altres activitats municipals com Cultura als barris.

Escif, Ana Penyas o Manuel Garrido reivindican la huerta en La Punta. Valencia Plaza, 27/01/2018

<https://valenciaplaza.com/escif-ana-penyas-o-manuel-garrido-reivindican-la-huerta-en-la-punta>

Borran en La Punta otro mural del artista que pintó el del caso Alsasua. Levante-EMV, 29/06/2018

<https://www.levante-emv.com/valencia/2018/06/29/borran-punta-mural-artista-pinto-11927913.html>

València, una ciudad de Instagram. Levante-EMV, 13/09/2019

<https://www.levante-emv.com/urban/2019/09/13/valencia-ciudad-instagram-11780131.html>

La Punta inicia las fiestas patronales con mucha gastronomía. Levante-EMV, 26/08/2018

<https://www.levante-emv.com/valencia/2018/08/26/punta-inicia-fiestas-patronales-gastronomia-11898031.html>

Arranca la campaña Cultura als Pobles de València para "la dinamización de la actividad post-pandemia". Europa Press, 16/11/2021

<https://www.europapress.es/comunitat-valenciana/noticia-arranca-campana-cultura-als-pobles-valencia-dinamizacion-actividad-post-pandemia-20211116162052.html>

Finalment, l'esdeveniment de les paellas universitàries va posar de nou el focus en La Punta a causa del seu impacte en l'entorn.

Los organizadores de las paellas universitarias en La Punta: «Los jóvenes no son animales». Las Provincias, 10/04/2019

<https://www.lasprovincias.es/valencia-ciudad/organizadores-paellas-universitarias-valencia-lapunta-20190410183550-nt.html>

Vecinos de La Punta critican el "desafío" de los organizadores de Paellas y volverán a la justicia. Valencia Plaza, 12/04/2019

<https://valenciaplaza.com/vecinos-de-la-punta-critican-el-desafio-de-los-organizadores-de-paellas-y-volveran-a-la-justicia>

Valencia tumba las paellas universitarias en La Punta a 24 horas de su celebración. El Mundo, 11/04/2019

<https://www.elmundo.es/comunidad-valenciana/2019/04/10/5cad83121efa0d51f8b459c.html>

10. Conclusions

La Punta es distingeix notòriament de la resta dels barris del districte al que pertany. De fet, és l'únic que és pedania i, com a tal, compta amb una alcaldia pròpia. Aquest fet, juntament amb els vincles històrics i socials compartits, provoca que la seua població se senta més identificada amb els pobles pedanis que componen el districte Pobles del Sud. D'ahí que reivindiquen formar-ne part d'aquest i no del de Quatre Carreres.

Altra diferència respecte als barris veïns del districte, té a veure amb la gran extensió de territori i la poca població que acull. És a dir, la seua baixa densitat de població que, amb un registre de $4,4 \text{ hab/ha}$, possiblement situe La Punta com el barri amb menys densitat de la ciutat, que registra en el seu conjunt $57,8 \text{ hab/ha}$. Cal dir, però, que aquesta delimitació territorial que des de l'administració es fa de La Punta, no correspon a la que el seu veïnat percep. És a dir, totes les persones veïnes entrevistades manifesten que aquesta delimitació no respecta els lindars històrics de la zona. D'ahí que, tant el veïnat de La Font d'En Corts com el de La Punta, reclamen que es redefinisquen els lindars en base als límits originaris que separaven les sèquies.

Rere la lectura d'aquest informe, es pot sostraure la idea de que la història de La Punta té un abans i un després marcat per les distintes agressions que ha sofert el territori. Així doncs, en la memòria local es rememora aquell abans en el que La Punta albergava formes comunitàries de vida rural i també petites indústries que dotaven de gran vitalitat aquest enclavament. Aquella realitat, segons assenyala el veïnat, va anar desapareixent amb les successives intervencions urbanístiques que s'han assenyalat en aquest text. A nivell demogràfic, aquest canvi s'observa amb la davallada de la població que, com vèiem, va patir un descens de quasi el 40% de la població. També s'observa en l'antiguitat dels habitatges de la zona, on es rastreja la desaparició de vivendes enderrocades i la construcció d'altres per a real·lotjar les famílies expropiades. Al remat, totes elles fracturaren la pedania en quatre, una subdivisió que s'observa en distints aspectes.

Les barreres arquitectòniques que han introduït infraestructures com l'autovia del Saler o les vies del tren, es reflecteixen en la fragmentació del seu teixit associatiu. La Punta i La Font d'En Corts compta amb associacions molt actives que esdevenen interlocutores clau entre el veïnat i les administracions, tant la pedània com les de la ciutat. Tot i així, les seues reivindicacions es troben disseminades i cadascuna d'elles s'ocupa, diguem-

ne, d'un àmbit territorial concret. Tot i així, comparteixen algunes reivindicacions comunes que potser cobrarien més força amb una major unió.

D'altra banda, també s'observa certa fragmentació a nivell poblacional amb els diferents perfils que hi conviuen. La fragmentació ve, en aquest cas, en la manca d'integració dels perfils poblacionals. El primer gran grup vindria a estar representat per la població nascuda i descendent de la zona. En aquest perfil destaca la població gran, demandants de recursos de dependència a serveis socials, però amb una situació econòmica i familiar favorable. Els descendents d'aquesta població gran tenen problemes per viure al seu poble, per la manca de parc d'habitatge i per les dificultats que planteja la rehabilitació de les cases disponibles. A més, en aquest punt s'afegeix el valor total cadastral en aquest territori on, malgrat que el valor del sòl siga menor que a la ciutat de València, té un valor de la construcció notòriament major.

El segon grup poblacional es representa per famílies joves que arriben principalment d'altres indrets de la ciutat a aquesta zona, on veuen un lloc perfecte per a estar en un entorn rural però, al mateix temps en la ciutat. Aquest perfil ha crescut arran de la pandèmia i es vist de manera favorable i positiva per part del primer perfil de població esmentat. No ocorre això amb el tercer perfil de població, molt present en la zona: la població migrant romanesa.

La presència d'aquests darrers perfils explicaria la piràmide poblacional d'aquesta zona. De la mateixa manera, la major taxa de natalitat i de fecunditat a La Punta respecte a la ciutat de València té a veure en aquests perfils caracteritzats per la gran presència de població infantil, especialment la d'origen romanès. Especial menció mereix la tasca que desenvolupa l'Associació El Arca amb aquests infants, joves i les seues famílies que, representen la població més vulnerable i amb risc de pobresa del territori d'anàlisi. De fet, recordem que al tractar els valors de renda mitjana i risc de pobresa per seccions, es presentaven diferències entre les dues seccions de La Punta. La secció amb major risc de pobresa coincideix amb la zona territorial on habita majoritàriament aquesta població.

En general, la percepció social sobre la població romanesa es construeix en torn a l'aporofòbia, el racisme i l'estigma. En el cas particular de la població de La Punta, la degradació i abandó del poble es relaciona amb aquest col·lectiu, que funciona, per tant, com a boc expiatori. Les aportacions de El Arca en aquest informe ajuden a conèixer

millor la realitat d'aquesta població i detectar les problemàtiques i carències que tenen a nivell administratiu, social i educatiu. Tot i que és una població itinerant, que va desplaçant-se a mesura que són expulsats, la realitat dels darrers 15 anys és que constitueixen una població important de La Punta, malgrat que la seua siga una presència incòmoda per al seu veïnat.

Per últim, també s'observa la fragmentació de La Punta en un darrer aspecte: la classificació del sòl. Actualment a La Punta i a La Font d'En Corts hi ha una gran extensió de terrenys d'horta protegida, però també solars industrials que acullen antigues fàbriques. L'exemple de la ZAL, que de terreny agrícola es va reconvertir per a passar a ser urbà, és vist per moltes persones com una amenaça que podria tornar a passar. Al mateix temps, per a altres, la limitació urbanística que viuen en primera persona a l'hora de reformar, rehabilitar i ampliar les seues alqueries, també esdevé una amenaça per a la continuïtat com a poble. Al remat, podem dir que des de la intervenció de la ZAL La Punta viu en uns punts suspensius que ajorna les solucions i accentua el cansament de gran part de la seua població. A més del problema de la ZAL, es sumen altres projectes com la Ciutat Esportiva del Llevant (UD) que marcaran, inevitablement, la realitat d'aquest territori i el seu veïnat. La Punta s'ha convertit en un referent per a molts agents ecologistes i socials de la ciutat de València que posa sobre la taula qüestions en torn al model de ciutat desitjat, l'emergència climàtica, el patrimoni i el futur de la ciutat.

11. Bibliografia

Florin Langlois, Anaïs; Herrero Garcés, Alba (2018) *Ara vindran les màquines. Relats subalterns de la València Sud*, Generalitat Valenciana, València

Informes i estudis

Institut Universitari de Recerca d'Enginyeria Energètica; Universitat Politècnica de València (2016): *Projecte de mapa de la pobresa energètica per a l'Ajuntament de València*. València.

Lorente, Raúl (Dir.); J. Ramírez, J. Verónica; Climent, Víctor F.; Ingellis, Anna Giulia; Guamán, Adoración; Carbonell, Juan A. (2017): *Diagnóstico de necesidades sociales en la ciudad de Valencia: Colectivos vulnerables y nuevos perfiles de vulnerabilidad en un contexto de grave crisis económica*. València, Ajuntament de València i Universitat de València.

Llei 5/2008 de 6 de març, de la Generalitat, de l'Horta Valenciana.

Oficina Estadística, Àrea de Gestió de recursos (2019): *Áreas Vulnerables a la ciudad de València. Secciones Censals*. València, Ajuntament de València.

Oficina Estadística, Àrea d'Informació i Planificació (1981): *Els nous districtes de la ciutat de València. Comissió Municipal per a la Redistribució Territorial i Administrativa*. València, Ajuntament de València.

Oficina Estadística. Oficina d'estudis (2001): *Actualización del indicador de nivel de renta de los distritos y barrios de la ciudad de Valencia para el año 2001*. València, Ajuntament de València.

Secció de Planificació i Innovació (2020): *Informe del documento Áreas vulnerables a la ciudad de València. Secciones censals, 2019. Aplicado a los centros municipales de Servicios Sociales CMSS*. València, Ajuntament de València.

Servei d'Informació (2011): *Memòria del CMSS Quatre Carreres*. València, Ajuntament de València.

Secció Planificació i Innovació (2021): *Memoria SIUSS Servicio de Información CMSS Quatre Carreres 2020*. València, Ajuntament de València.

Torres, Francisco; Moncusí, Albert; Monsell, Miguel; Pérez, Yaiza (2016) *El vecindario romá y los inmigrantes que ejercen de aparcacoches en Valencia. Economía informal, vivienda precaria e inmigración en la ciudad de Valencia*. Universitat de València, Ajuntament de València.

Webgrafia

ABC: <https://www.abc.es/?ref=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>

Biblioteca Valenciana Digital: <https://bivaldi.gva.es/va/inicio/inicio.do>

Blog Harca <http://blog.harca.org/>

Blog Info Libre: <http://blogs.infolibre.es>

Blog J. Diez Arnal: <http://www.jdiezarnal.com>

Blog La Valencia Bonita: <https://www.valenciabonita.es>

Blog La Valencia Curiosa: <https://valenciacuriosa.blogspot.com>

Blog Meraviglia: <https://meraviglia.es/>

Cadena Ser: <https://cadenaser.com/>

Catàleg de Patrimoni Urbà: <https://www.uv.es/catedra-horta-valencia>

El Diario: <https://www.eldiario.es/>

El Español: <https://www.elespanol.com/>

El Mundo: <https://www.elmundo.es/>

El País: <https://elpais.com>

El Periódico: <https://www.elperiodico.com/es/>

Empresa Municipal de Transporte de València: <https://www.emtvalencia.es>

Europa Press: <https://www.europapress.es>

Graffiti Street: <https://www.graffitistreet.com>

La Vanguardia: <https://www.lavanguardia.com/>

Las Provincias: <https://www.lasprovincias.es>

Levante EMV: <https://www.levante-emv.com>

Mercavalencia: <https://www.mercavalencia.es>

Metrovalencia: <https://www.metrovalencia.es/>

Nosaltres La Veu: <https://www.nosaltreslaveu.cat>

Público: <https://www.publico.es>

Recuperem La Punta: <https://recuperlapunta.info/>

Valencia Plaza: <https://valenciaplaza.com>

20 minutos: <https://www.20minutos.es/>

Documentals

Peris, Enric i Videohackers (dir.) (2005) *A tornallom*, Creative Commons.

<https://www.youtube.com/watch?v=rPC5D9msKGo>

Tamarit, Vicent (dir.) *La huerta a la vuelta de la esquina*, Universitat de València, TV1.

<https://www.youtube.com/watch?v=7YfQZXpffuE>

Fonts primàries

Entrevista a la directora del Centre Municipal de Serveis Socials de Quatre Carreres.
(13/07/21)

Entrevista a la directora del Centre Municipal de Serveis Socials de Natzarret (08/02/22)

Entrevista Alcalde Pedani de La Punta (25/01/22)

Entrevista Associació Veïns Font d'En Corts (19/01/22)

Entrevista Associació El Arca (25/01/22)

Entrevista Associació La Unió (27/01/22)